

NORSK PEN

I desember 2020 markerte Norsk PEN tiårsdagen for tildelingen av Nobels fredspris til Liu Xiaobo. Han var allerede fengslet den gangen, og kunne ikke komme til Norge. Fraværet ble markert med en tom stol.

Innhold

Leder har ordet	4
2020: et overblikk	7
Fribyordningen	8
Norsk PEN i Norge	13
Norsk PEN globalt	23
Arrangementer	36
Informasjon og medier	42
Organisasjon	46
Støttespillere	47
Økonomi	48

Norsk PEN

Wergelandsveien 29
0167 Oslo
Tlf: 930 02 262
E-post: pen@norskpen.no
www.norskpen.no

Facebook: @NorskPEN
Twitter: @PEN_Norway
YouTube: Norsk PEN
Instagram: norskpen

Design: Kikkut/Norsk PEN

Bilder er tatt av Norsk PEN,
der intet annet fremgår.

Omslagsfoto: Demonstrasjon utenfor statsministerboligen i Oslo i anledning statsbesøk av Kinas utenriksminister Wang Yi, 27. august 2020.

Baksidefoto: Ilhan Sami Çomak, İlham Tohti og Narges Mohammadi.

Hva ville de fortalt oss?

YTRINGSFRIHET er ikke bare friheten til å kunne ytre seg. Ytringsfrihet er vår alles rett til å motta informasjon. Når en forfatter pågripes, når en journalist fengsles, når en stemme knebles, blir vi alle tapere. Vi går glipp av kunst, kunnskap og erkjennelser som hver og én av disse kunne bidratt med. Vi mister berikende og utfordrende perspektiver.

De første legene som varslet om viruset i Wuhan ble anholdt av politiet og forsøkt hindret i å opplyse om den dødelige sykdommen. Vi har erfart at sensur ikke bare fratar enkeltmennesker en menneskerettighet, men at den også tar liv og helse. Vi er nødt til å få en forsikring fra kinesiske myndigheter om at neste gang – for det kommer en neste gang – de oppdager et virus, er vi ikke fornøyd med å få tilsendt munnbind i etterkant.

Litteraturen kjenner ingen grenser og skal derfor kunne flyte fritt mellom landene, slik det står i PENs Charter. Men når man setter ytrere i fengsel, da skrives ikke de bøkene som kunne vært skrevet. En fengselscelle er ikke et redaksjonslokale. Fra tid til annen smugles et og annet dikt ut fra bak murene.

I desember markerte vi tiårsdagen for tildelingen av Nobels fredspris til Liu Xiaobo.

” *Dikt blir ikke diktet. Satiretegninger blir ikke tegnet. Norsk PENs formål er å bidra til ytringsfrihet for alle. Det er vanskelig, men ikke håpløst.* ”

Han var allerede fengslet den gangen, i desember 2010, og kunne ikke komme til Norge. Fraværet ble markert med en tom stol. Han var en intellektuell kapasitet som ikke fikk sine bøker utgitt i Kina. Liu Xiaobo mente at hver og én må ta ansvar for sine meninger og sine handlinger. Slik er det. Dessverre bæres konsekvensene av andres ugjerninger sjelden av den som begår dem. Liu døde som en fengslet kriminell. Om hans enke Liu Xias poesi er det sagt at den handler om selvoppholdelse i et liv som er blitt stjålet fra henne. Ett av Lius dikt handler om at hun har fått nok av et liv i bur. Hva ville hun diktet om hvis poesien var blitt til i et fritt og grenseløst liv?

İlhan Çomak var 21 år gammel og geografistudent da han ble pågrepet og fengslet etter å ha deltatt i en fredelig demonstrasjon. Det er 27 år siden. Nå drømmer han om å se solen, om å gå rundt i byen. Han skriver dikt om dette. De er fraktet ut fra fengsel. Poesien er vakker, rørende. Hva ville İlhan Çomak vært for verden, ute i solen, gjennom alle disse årene? Çomak er en av våre kampsaker, og ble æresmedlem i Norsk PEN i 2020. Vi fortsetter å be tyrkiske myndigheter om å løslate ham.

Narges Mohammadi ble overraskende sluppet ut av Zanjan-fengselet i Iran i oktober i fjor. Da hadde hun sittet innesperret i over åtte år. Mohammadi er også et av Norsk PENs æresmedlemmer. Samfunnsaktivisten bar med seg et bokmanus ut fra fengselet. Boken «Den hvite tortur», der hun har intervjuet 12 kvinnelige medfanger om isolasjonen i fangenskap, kom nylig ut i Sverige, på persisk. «Den ensomme cellen er som en lukket boks. Du har ingen vilje til å åpne den, og presset og uvitenheten og forventningene er som en hammer som

bankes på denne boksen», forteller en av disse kvinnene. Narges Mohammadi er ute, men er hun fri til å bidra slik hun kan? Vil det iranske samfunnet ta del i hennes engasjement?

Osman Kavala er en av de mest kjente politiske fangene i Tyrkia. Norsk PEN bruker mye ressurser på å følge det tyrkiske rettsvesenets stadige påfunn for å holde ham fengslet. Kavala, en profilert og internasjonalt anerkjent forretningsmann og filantrop som har støttet organisasjoner – deriblant Amnesty International – kunstnere og kulturarbeid gjennom en årrekke, ble offer for president Recep Tayyip Erdoğans vrede. Siden oktober 2017 har han vært holdt fanget med ulike begrunnelser. Han har mottatt flere priser for sin innsats og sine bidrag, blant annet for å redde historiske kulturskatter i Tyrkia. Hvilke stemmer ville han hjulpet frem, hvordan ville han bidratt til å utvikle Tyrkia – hvis han hadde fortsatt arbeidet i organisasjonen han grunnla, Anadolu Kültür, i stedet for å sitte i fengsel?

Myndigheters og ekstremisters angrep på frie stemmer og ytrere rammer presist – og generelt. Det sensurerer, det skaper frykt, tilbakeholdenhet og stillhet. Bøker som skulle vært skrevet, blir ikke det. Dikt blir ikke diktet. Satiretegninger blir ikke tegnet.

Norsk PENs formål er å bidra til ytringsfrihet for alle. Det er vanskelig, men ikke håpløst.

Vi er takknemlige for alle som er med på laget.

Oslo, 10. mai 2021.

Kjersti Løken Stavrum
Styreleder

Norsk PEN fortsetter å kjempe for ytringsfrihet

Beskytter fengslede forfattere, journalister og kunstnere

Verden over blir forfattere, skribenter, journalister, avistegnere og forleggere fengslet, forfulgt og trakassert, og til og med drept, for sitt arbeid. Norsk PEN vokter, reagerer og aksjonerer for å bidra til løslatelse og frifinnelse av fengslede ytrere.

Forsvarer pressefrihet

Fri presse er hjørnesteinen i ethvert fungerende demokrati. Norsk PEN forsvarer og fremmer pressefrihet i Norge og globalt, og overvåker og følger trender og hendelser som påvirker pressefriheten.

Forsvarer kunstnerisk frihet

Den frie kunsten utsettes for stadig økende innstramminger. Sensur, sanksjoner og fengsling er blitt en del av hverdagen for regimekritiske ytrere. Norsk PEN forsvarer den frie kunsten i Norge og globalt. Helt sentralt er vårt omfattende arbeid for å sikre fribyordningen i Norge.

Skaper oppmerksomhet om varsling

Varslere spiller en viktig demokratisk rolle i dagens samfunn ved å avdekke kritikkverdige og ulovlige forhold. Norsk PEN belyser situasjonen til varslere i Norge og globalt.

Julian Assange-markering utenfor den britiske ambassaden. Fra venstre: Rune Ottosen, Hege Newth, Lars Gule, Agnete Haaland og Kai Sibbern.

2020: et overblikk

8

forfulgte forfattere og journalister ble invitert til en friby i Norge.

Siden 1996 har mer enn 80 forfulgte forfattere og kunstnere blitt invitert til Norge gjennom fribyordningen.

1

ny norsk friby ble innlemmet i fribyordningen i 2020.

Ved utgangen av 2020 var det totalt 17 fribyer i Norge.

5

forfattere og journalister som Norsk PEN har aksjonert for ble frikjent og/eller løslatt i 2020.

Disse var: Narges Mohammadi, Aslı Erdoğan, Nelson Aguilera, Osman Kavala og Nasrin Sotoudeh. De to sistnevnte ble fengslet på nytt.

3

ytrere på flukt mottok økonomisk støtte gjennom Norsk PENs krisefond.

Norsk PENs krisefond sikrer økonomisk støtte til ytrere på flukt. Midlene er samlet inn fra våre medlemmer, givere og støttespillere!

2

rettssaker mot forfulgte ytrere ble fulgt av Norsk PEN i 2020: Osman Kavala og Julian Assange.

Norsk PEN var tilstede som observatør ved tre av rettsakene til Osman Kavala og to av rettsakene til Julian Assange.

50

nye medlemmer i Norsk PEN i 2020.

I utgangen av 2020 hadde Norsk PEN 994 medlemmer totalt. Vi hadde også 43 frivillige!

33

seminarer, debatter og samtaler ble arrangert av Norsk PEN i 2020.

Mange av arrangementene var nettbasert. Totalt publiserte Norsk PEN 37 filmer på vår YouTube-kanal, inkludert nettarrangementene.

11

kronikker ble publisert av Norsk PEN i norske medier.

Totalt ble 138 tekster publisert på Norsk PENs nettside.

I 2020 fikk Norsk PEN også ny visuell profil!

Fribyordningen: gir forfulgte ytrere en trygg havn i Norge

I 2020 kom åtte nye fribyforfattere til Norge, hvorav fire fra Iran, én fra Bangladesh, én fra Irak, én fra Egypt og én fra Kamerun. Fribyarbeidet i 2020 har, som det meste annet, vært påvirket av koronapandemien. Men tross nedstenging har Norsk PEN fortsatt å tilrettelegge for fribyordningen, og har gjennomført en rekke formidlingstiltak, først og fremst digitalt.

En ny norsk friby i 2020

Nesodden kommune signerte avtale med International Cities of Refuge Network (ICORN) 10. desember 2020, og ble dermed den 17. norske fribyen. Molde kommune, som har vært en del av fribyordningen siden 2005, meldte seg ut av ICORN pr. 1. juli 2020, og er dermed ikke lenger en friby. De 17 norske fribyene pr. 31. desember 2020 var: Asker, Bergen, Bø (Midt-Telemark kommune), Drøbak (Frogn kommune), Harstad, Haugesund, Horten, Kristiansand, Larvik, Levanger, Lillehammer, Nesodden, Oslo, Skien, Stavanger, Tromsø og Trondheim.

Norsk PENs fribyarbeid

Norsk PEN administrerer et årlig stipend på kr. 100 000 som hver norske friby får av Utenriksdepartementet. Norsk PEN har innstillingsrett overfor Utlendingsdirektoratet (UDI) når det gjelder overføringsflyktninger som er invitert til de norske fribyene. I tett samarbeid med ICORN sender vi hvert år flere søknader til UDI om innreise- og oppholdstillatelse for de forfatterne/journalistene/kunstnerne som de norske fribyene ønsker å invitere. Siden den første fribyforfatteren kom til Norge i 1996, har det frem til 2020

kommet mer enn 80 forfulgte forfattere og kunstnere til landet. Norsk PEN skal legge til rette for at de kan gjenoppta sitt arbeid, bli formidlet og hørt.

Norsk PEN har ansvar for å planlegge og gjennomføre årlige nettverksmøter for det norske nettverket av lokale fribykoordinatorer og fribyforfattere. Fribyene veksler på å være lokalt vertskap, og i 2020 skulle nettverksmøtet avholdes i Bergen. På grunn av pandemien måtte det fysiske møtet avlyses, i stedet ble det gjennomført fire digitale nettverkstreff. Også det årlige møtet i det internasjonale fribynettverket ICORN, som var planlagt gjennomført i Berlin, ble avlyst. Fribykoordinator Ingeborg Kværne deltok som observatør på ICORNs digitale generalforsamling 4. juni 2020.

Hva er fribyordningen?

En «friby» er en by som har påtatt seg å være vertskap for forfulgte forfattere, journalister, bloggere, kunstnere eller musikere, slik at disse skal kunne fortsette sitt arbeid og uttrykke seg fritt, uten å frykte trusler, trakassering, sensur eller andre former for knebling. Siden opprettelsen av fribyordningen i Norge på midten av 1990-tallet har Norsk PEN hatt et særlig ansvar for å bidra til at fribyforfatterne og -kunstnerne i Norge får mulighet til å bli formidlet og hørt, og Norsk PEN skal være en ressurs i arbeidet som gjøres for fribyforfatterne og -kunstnere lokalt i de norske fribyene.

Mottakelse i Asker Rådhus for Askers første fribyforfatter. Fra venstre: Ordfører Lene Conradi, bibliotek- og kultursjef Siri Tidemann Naalsund, Galawej Fattahi, Artin og fribyforfatter Xebat Rasouli.

Venstre: Fribyforfatter Xebat Rasouli leser en av sine noveller på arrangementet GodBok på Asker bibliotek, 23. oktober 2020.

Høyre: Fribyforfatter Xebat Rasouli og Ingeborg Kværne, Norsk PENs fribykoordinator, 23. oktober 2020.

Digital Salong!

Da Norge stengte ned i mars, mistet mange muligheten til å vise fram kunsten sin. Det gjaldt også fribyforfatterne i Norge.

Med støtte fra Kulturrådet og Fritt Ord produserte Norsk PEN en serie med 20 korte filmer med fribyforfattere og -kunstnere bosatt i Norge. Norsk PENS fribykoordinator ledet arbeidet, mens de lokale koordinatorene i hver enkelt friby sto for lokal tilrettelegging. 11 fribyer deltok i samarbeidet om filmproduksjon, og hver av fribyene valgte ut 1-3 forfattere/kunstnere til å delta.

Digital Salong var en stor suksess. Med støtte fra Utenriksdepartementet ble filmene tilrettelagt for et internasjonalt publikum, og er blitt sett og delt langt utover Norges landegrenser og i fribyforfatternes egne hjemland og

regioner. Videoene føyer seg inn i rekken av fribyforfatternes bidrag til opplysning, kritisk tenkning og positiv samfunnsutvikling i land og regioner med autoritære regimer der ytringsfrihet og demokrati står svakt.

Videoene er tilgjengelig på Norsk PENS kontoer på Facebook og YouTube.

Disse er med i Digital Salong:

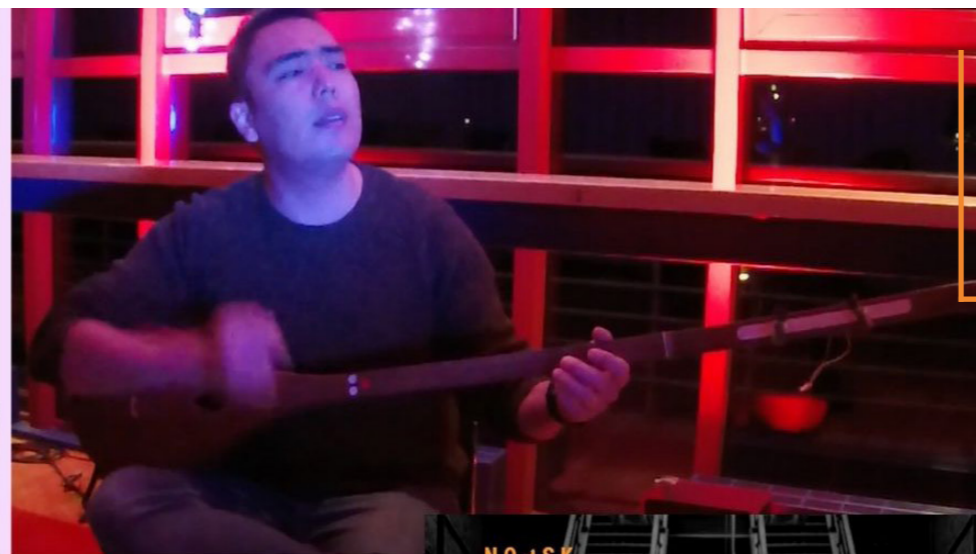
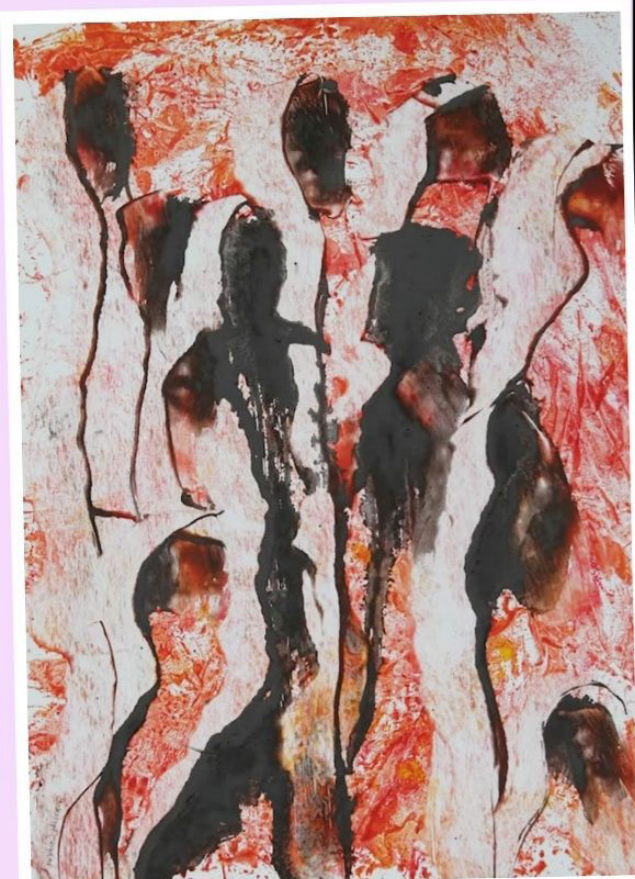
- **Somaya El Sousi**, poet fra Gaza. Leser diktet «Måkar er porten til havet». Originalspråk: arabisk, gjendiktet av Anne Karin Torheim.
- **Gunel Movlud**, forfatter og poet fra Aserbajdsjan. Leser diktet «Du er kvinne, sa de». Originalspråk: aseri, oversatt via russisk av Hege Susanne Bergan.
- **Fatemeh Ekhtesari**, poet fra Iran. Leser diktet «Jeg vil bytte plass med

en kvinne». Originalspråk: persisk, gjendiktet av Nina Zandjani.

- **Ba Hai Huynh**, forfatter fra Vietnam. Leser utdrag fra romanen «Gjenoppstandelse». Originalspråk: vietnamesisk, oversatt til norsk av Le Tung Trinh.
- **Said Mohsen Hossaini**, billedkunstner og animatør fra Afghanistan. Video med utvalgte arbeider, inkludert animasjonsfilmen «Dance».
- **Sanaa Aoun**, forfatter fra Syria. Leser utdrag fra novellen «Den lille prinsens siste reise». Originalspråk: arabisk, oversatt av Johanne Fronth-Nygren.
- **Hafizullah Shariati**, forsker og forfatter fra Afghanistan. Fremfører foredraget «Om hazaraene». Originalspråk: hazara-dialekt. Oversatt til norsk av Mohammad M. Izadi.
- **Wesam Almadani**, forfattere fra Gaza. Leser utdrag fra romanen «Under det

arabiske bordet». Originalspråk: arabisk, oversatt av Geir Skogseth.

- **Abduweli Ayup**, forfatter fra Kina (Øst-Türkestan). Leser utdrag fra sine fengselsmemoarer. Originalspråk: uigur, oversatt via engelsk av Rune Moen.
- **Boushra Majzoub**, poet fra Syria. Leser diktet «Ved første blick». Originalspråk: arabisk, oversatt av Eva Marie Håland.
- **Asieh Amini**, poet fra Iran. Leser to dikt: «Byene og oss» og «Kjære forelskelse». Originalspråk: persisk, gjendiktet til norsk av Marte Huke.
- **Mamon Jabari**, forfatter fra Syria. Leser diktet «Jeg, den fremmede», Originalspråk: arabisk, oversatt av Mahara M. Jabari.
- **Montaser Abdelmawgood**, forfatter fra Egypt. Leser tre prosadikt: «Bygningsarbeideren», «Fordommer», «Her». Originalspråk: arabisk. Oversatt til norsk av Linda Kjosaa.
- **Hamid Sakhizada**, musiker fra Afghanistan. Fremfører: «Molke hazara» (trad.).
- **Fahmida Hanif Ela**, forfatter og aktivist fra Bangladesh. Fremfører sitt foredrag «Om feminisme». Originalspråk: engelsk. Oversatt til norsk av Marit Folkestadås Tveit.
- **Emmanuel Shokrian**, forsker fra Iran. Fremfører foredraget «Om sensur». Originalspråk: persisk, egen oversettelse til norsk.
- **Benyamin Farnam**, poet fra Iran. Leser diktet «Henrettelse». Originalspråk: persisk, gjendiktet til norsk av Mohammad M. Izadi og Øyvind Berg.
- **Tahsib Hassan**, forfatter og aktivist fra Bangladesh. Leser diktet «Medkjensla mi er di». Originalspråk: bangla, gjendiktet via engelsk til norsk av Kristine Søggen.
- **Abazar Hamid**, musiker fra Sør-Sudan. Fremfører «Ya watan – Mitt fedreland».
- **Ahmed Falah**, satiretegner fra Irak. Video med utvalgte tegninger.

Fra Digital Salong. Fra venstre: billedkunst av Mohsen Hosseini, Asieh Amini, Hamid Sakhizada, Fatemeh Ekhtesari og Abduweli Ayup.

Den egyptiske poeten og fribyforfatteren Montaser Abdelmawgood Hassan tilbrakte sommeren 2020 på Svalbard, som en del av prosjektet Artica Svalbard, hvor Norsk PEN er samarbeidspartner. I tillegg til Hassan, hadde også tre andre forfattere skriveopphold på Svalbard i 2020; Harald Bockman, Rune Ottosen og Ole Robert Sunde - alle nominert av Norsk PEN.
Foto: Artica Svalbard

Norsk PEN i Norge

Norsk PEN etablerte i 2015 «Norsk prosjekt for ytringsfrihet og ytringsansvar». Prosjektet er i dag en integrert del av Norsk PENs virksomhet og sikrer en deltakelse i norsk ytringsfrihetsdebatt.

Hovedformålet er bevisstgjøring i allmennheten om verdien av fri norsk debatt og ytringskultur der vi ønsker å bidra til å høyne kvaliteten og kunnskap i den offentlige debatt.

I 2020 videreførte vi arbeidet med fribyordningen i samarbeid med ICORN og de norske fribyene, lanserte Ungdommens ytringsfrihetsråd, tildelte Ossietzkyprisen til satiretegnere i Norge og fortsatte å følge opp ulike fagområder gjennom våre tematiske utvalg.

Løfter unge stemmer: Ungdommens ytringsfrihetsråd

Ungdommens ytringsfrihetsråd, etablert i 2020 av Norsk PEN og Fritt Ord, har hatt som mål å diskutere og vurdere ungdommers og unge voksnes utfordringer og muligheter i dagens ytringsfrihetssklima.

Rådet ble ledet av forfatter og menneskerettighetsforkjemper Nancy Herz, og har bestått av totalt 16 ungdommer og unge voksne. Rådsmedlemmene ble valgt på grunnlag av innsendt søknad. Sammensetningen av rådsmedlemmer har sikret bred representasjon med hensyn til

kjønn, alder, funksjonsvariasjon, geografi, bakgrunn og erfaring.

Gjennom fire helgesamlinger i løpet av skoleåret 2020/2021 møtte rådsmedlemmene engasjerte innledere, tilegnet seg kunnskap om ytringsfrihet og deltagelse i det offentlige ordskiftet, fikk opplæring i debatteknikk og hvordan skrive kronikker og debattinnlegg. Basert på samtale sine lanserte Ungdommens ytringsfrihetsråd våren 2021 sin rapport «Hvordan står det til med ytringsfriheten til ungdom og unge voksne i Norge?».

Rådet har blitt ledet av Nancy Herz (f. 1996). Rådets medlemmer er Anna Malkenes (f. 2004), Samara Isak (f. 2002), Agnes Nordvik (f. 2002), Katrine Opheim (f. 1999), Oliver Stavik (f. 1999), Sara El-Hasan (f. 1999), Marianne Knudsen (f. 1999), Bibi Fatima Musavi (f. 1998), Haydarali Nawrozi (f. 1998), Henrik Stokken (f. 1996), Nikita Amber Abbas (f. 2001), Steve Contreras (f. 1995), John-Egil Svinsås Johansen Magga (f. 1995), Eliana Hercz (f. 1995), Sheila Feruzi Kassim (f. 1994). Ask Alekski Berglund (f. 1996) bidro i prosjektet frem til februar 2021.

Hege Newth, Ingeborg Kværne og Katarina Goldfain Johnsen har vært Norsk PENS representanter i arbeidsgruppen. Joakim Lie og Anne-Lise Sognnes representerte Fritt Ord.

”

Rådets sammensetning er mangfoldig, og det i seg selv er en styrke. Selv om vi har vært uenige om ulike temaer, har vi vært enige om prinsipper rundt ytringsfrihet.

**Nancy Herz, leder av
Ungdommens ytringsfrihetsråd**

Ungdommens ytringsfrihetsråds første samling, oktober 2020.

Ossietykyprisen 2020: Søkelys på satiretegnere i Norge

Ossietykyprisen 2020 ble tildelt satiretegnere i Norge for deres fremragende innsats for ytringsfriheten. Norsk PENs styre er jury for prisen.

I juryens begrunnelse het det at «Satiretegnere er tegnere eller visuelle utøvere som ønsker å belyse tåpelighet, urettferdighet eller maktmisbruk hos makthavere, samfunnspraksis eller enkeltmennesker. Satiretegningens idé er å sette ytringen på spissen. Den er av natur skarp og på sitt beste smertelig treffsikker.»

Tre representanter for satiretegnere i Norge mottok prisen på vegne av yrkesgruppen: Finn Graff, som i 2020 hadde tegnet i norske aviser i 60 år, Siri Dokken, tegner i Dagsavisen og professor II ved avdeling Design, KHIO, og den irakiske satiretegneren Ahmed Falah, som kom til Norge som fribykunstner etter å ha blitt sensurert og truet på livet i en årrekke for sine tegninger i Irak.

Prispengene til satireutstilling

Prispengene ble øremerket en utstilling av satiretegnere på Avistegnernes Hus i Drøbak. Våren 2021 ble utstillingen POLARISERING lansert.

Utdelingen av Ossietykyprisen 2020. Grunnet pandemien ble prisutdelingen utsatt til 16. april 2021. På bildet: Satiretegnerne Ahmed Falah, Finn Graff, Siri Dokken, og Bianca Boege fra Avistegnernes Hus.

Tegningen til fribykunstner og satiretegner Ahmed Falah var en del av utstillingen POLARISERING hos Avistegnernes Hus i Drøbak. Prispengene fra Ossietykyprisen var øremerket denne utstillingen.

AHMED FALAH

Norsk PEN avdeling Vestlandet

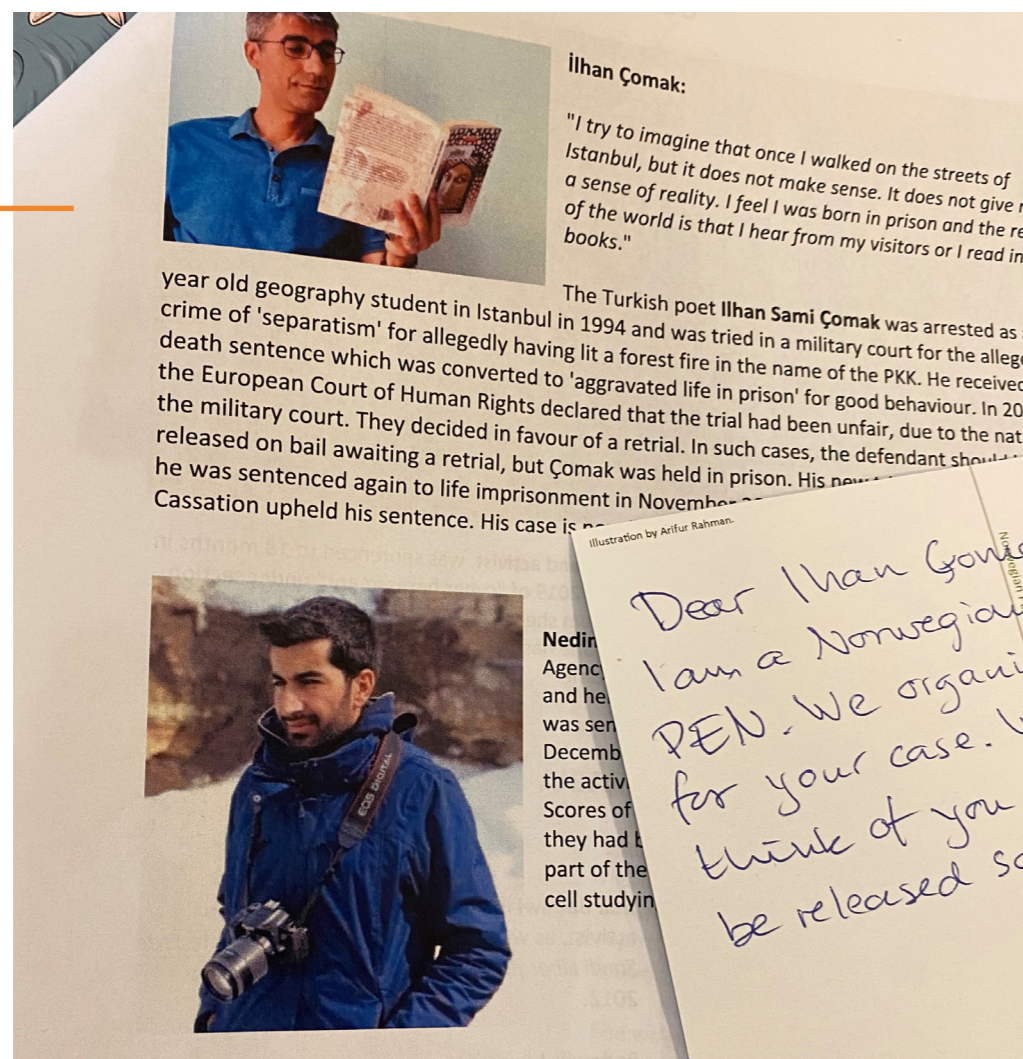
Norsk PENs lokallag på Vestlandet har hovedsete i Bergen.

PEN Vestlandet arrangerte Postkortaksjonen under Bergen internasjonale litteraturfestival 2020 sammen med administrasjonen. Det ble skrevet hilsener til forfattere, journalister og bloggere over hele verden, som sitter fengslet eller er truet og forfulgt. Aksjonen

ble åpnet av Salil Tripathi, leder av PEN Internationals Writers in Prison Committee og Norsk PEN-leder Kjersti Løken Stavrum.

Under Kapittelfestivalen i Stavanger ledet Jan H. Landro, Styreleder i PEN Vestlandet, en videosamtale med den palestinske poeten Dareen Tatour. Arrangementet var i samarbeid med Den norske Forfatterforening og Kapittelfestivalen.

Brev til Ilhan Çomak og Nedin Türfent i forbindelse med Postkortaksjonen under Bergen internasjonale litteraturfestival, februar 2020.

Utvalg i Norge: Et bredt spekter

Pressefrihetsutvalget

Pressefrihetsutvalget arbeider for å beskytte den frie pressen og overvåker det publisistiske miljøets vilkår og virksomhet. Utvalget fokuserer på politiske, teknologiske, økonomiske eller andre faktorer som endrer, truer eller på annen måte berører ytringsfriheten. De har et særlig fokus på enkeltpersoner og grupper med få ressurser til å forsvare seg selv og liten mulighet til å ytre seg.

Personvernutvalget

Norsk PENs Personvernvalg (tidligere Overvåkningsutvalget) bidrar til å sette overvåkning på agendaen i Norge og globalt. Fundamentet for frie ytringer omfatter å kunne ytre seg og til å gi eller motta opplysninger uten innblanding fra myndighetene i form av straff, sensur eller overvåkning. Denne retten er basis for gruppens arbeid.

Personvernutvalget følger blant annet opp norske myndigheters utspill og beslutninger, som PSTs (Politiets sikkerhetstjeneste) fullmakter til overvåking av norske borgeres digitale korrespondanse. Utvalget følger med på konsekvensene en e-tjenestelov får for frie ytringer og monitorerer nettbasert datafangst om personer i Norge på sosiale medier.

Varslerutvalget

Varslerutvalget arbeider med å støtte internasjonale varslere, blant andre Edward Snowden, Chelsea Manning og Julian Assange. I tillegg bidrar utvalget til å belyse varsling på ulike områder i Norge og til å skape offentlig debatt om varsling gjennom seminarer, offentlige markeringer og ved å avgi uttalelser som høringsinstans i aktuelle saker.

Flerkulturelt utvalg

Flerkulturelt utvalg søker å fremme mangfold og representasjon i den offentlige debatten i Norge, samt rette lyset mot eksisterende sensur og selvsensur knyttet til mangfoldsamfunnet. Dette arbeidet gjøres gjennom debatter, kronikker og i sosiale medier.

Utvalg for kunst, litteratur og formidling

Utvalget for litteratur, kunst og formidling skal styrke og forsvare kunstnerisk frihet i Norge, og internasjonalt. Litteraturutvalget deltar i den løpende debatten om ytringsfrihetens kår innen litteratur, kunst og formidling. Utvalget arrangerer debatter, samtaler og andre aktiviteter knyttet til aktuelle saker og problemstillinger.

Artica Svalbard

Norsk PEN er samarbeidspartner i prosjektet Artica Svalbard, som tilbyr kunstneropphold i Longyearbyen.

Fire forfattere hadde skriveopphold på Svalbard i 2020, alle nominert av Norsk PEN: Montaser Abdelmawgood Hassan, Harald Bøckman, Rune Ottosen og Ole Robert Sunde.

Sommeren 2020 arrangerte Artica Svalbard og Norsk PEN Artica Listens, en årlig kunstbegivenhet i Arktis som tar for seg de mest presserende utfordringene naturen og innbyggerne på Svalbard står overfor. Med et skråblikk på den 100-årige Svalbardtraktaten inviterte Norsk PEN og Artica Svalbard til samtaler om hvordan klimaendringene forandrer natur og befolkning, og mulige fremtidsscenarioer for Svalbard.

Montaser Abdelmawgood Hassan: destinasjon Svalbard!

Den egyptiske poeten og fribyforfatteren Montaser Abdelmawgood Hassan tilbrakte sommeren 2020 på Svalbard. Han har tidligere utgitt tre diktsamlinger på arabisk. Flere av prosadiktene hans er oversatt til norsk og utgitt i antologien *Å kysse en ørken, å kysse en myr* (Aschehoug, 2019). Diktene hans har også vært publisert i en rekke arabiskspråklige tidsskrifter. Hassan kom til Trondheim som fribyforfatter i januar 2018. Under sitt kunstneropphold i Longyearbyen skrev han over 100 nye haikudikt med utgangspunkt i sin opplevelse av naturen og samfunnet på Svalbard. Han deltok også med diktopplesning og en litterær samtale om poesi, språk og ytringsfrihet.

Arrangement: Artica Listens 2020, 29. august.
Fra venstre: Line Nagell, Ylvisåker, Maja Lunde, Einar Øverengen, Zdenka Sokolickova og Anne Grosvold.

Hva er Artica Svalbard?

Norsk PEN er samarbeidspartner i prosjektet Artica Svalbard. Artica Svalbard er et «Artist in residence-program» som gir forfattere og kunstnere mulighet til å bo og jobbe på Svalbard fra én til tre måneder. Formålet med prosjektet er å legge til rette for kunstneriske og kulturelle aktiviteter på Svalbard og støtte utviklingen av kunst og kultur i nordområdene. Artica Svalbard har et arktisk og internasjonalt fokus. Det skal gjennom offentlige arrangementer øke bevisstheten om og diskutere de arktiske nordområdenes relevans for kultur, geopolitikk, klimaendringer, migrasjon og minoriteter. Øvrige samarbeidspartnere i Artica Svalbard er Stiftelsen Queen Sonja Print Award (QSPA) og Office for Contemporary Art Norway (OCA).

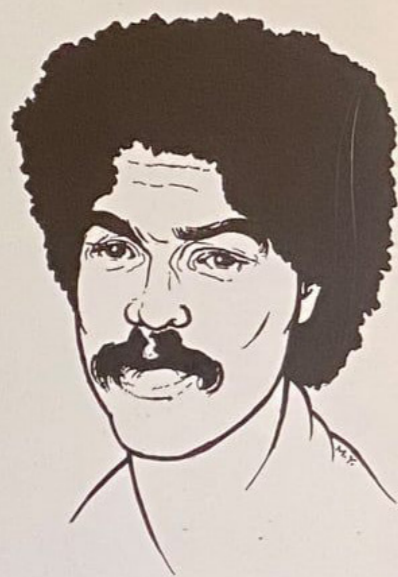
Generalsekretær Hege Newth og fribykoordinator Ingeborg Kværne hadde besøk på kontoret av fribymusiker Abazar Hamid, 5. mars 2020. Uken etter stengte Norge ned.

Norsk PEN

Free speech
for all

PEN
NORWAY

pen
INTERNATIONAL

DAWIT ISAAK: ERITREA

Eritrean-Swedish journalist Dawit Isaak was arrested as part of the September 2001 crackdown on Eritrea's independent press, which saw the country's eight privately-owned newspapers closed down. As owner of the weekly newspaper *Setit*, Isaak was arrested along with other print journalists. To this day, Isaak and at least five print journalists remain detained incommunicado without charge or trial, while unconfirmed reports allege that between four and seven other journalists have reportedly died in custody. In contrast to these reports, in a June 2016 interview the Eritrean Foreign Affairs Minister insisted that these journalists are still alive, including Dawit Isaak. The only justification offered for their detention takes the form of uncorroborated allegations that the reporters were "traitors". PEN International believes that Isaak is being punished for his peaceful expression of his views in writing and calls on the Eritrean authorities to provide proof of life for Dawit Isaak and to release him immediately and unconditionally.

Fribyforfatter Haile Bizen Abraha ber oss om ikke å glemme Eritreas forsvunne journalister. Dawit Isaak er en av journalistene som ble tatt til fange i 2001.

Norsk PEN globalt

Vi støtter og beskytter skribenter, journalister og andre ytrere i en rekke land, og protesterer mot overgrep, trakassering, fengsling og i verste fall drap, av frie ytrere over hele verden.

I 2020 fulgte vi ekstra tett med på ytringsfrihetssituasjonen i Tyrkia, Kina/Hongkong, Iran, Afghanistan og Hviterussland.

Fokus på rettsikkerhet for tyrkiske ytrere

Norsk PEN sikrer kontinuerlig oppmerksomhet om status for ytringsfrihet i Tyrkia, med vekt på situasjonen for rettsikkerheten og fengslede forfattere og journalister.

Norsk PEN observerer og følger utvalgte rettssaker, organiserer informasjonskampanjer, sikrer tett samarbeid med nasjonale og lokale aktører, og holder seminarer og konferanser om ytringsfriheten i Tyrkia. I juni 2019 ansatte vi en Tyrkia-rådgiver, Caroline Stockford, som har ansvar for vårt Tyrkia-engasjement. Stillingen er finansiert av Utenriksdepartementet.

Rettsaksobservasjoner

Norsk PEN har i en årrekke vært en sentral aktør i tyrkiske rettssaker mot forfattere, journalister og aktivister. Som observatører sørger vi for å rapportere til omverdenen slik at sakene får internasjonal oppmerksomhet, og vi viser de tiltalte og deres familier og støttespillere at verden bryr seg. I 2020 var vi tilstede på tre høringer i saken mot Osman Kavala. Norsk

PEN fulgte alle høringene i saken mot Osman Kavala i 2019, og generalsekretær Hege Newth og Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford deltok på den siste og avgjørende høringen 18. februar 2020 som skulle fastsette om Kavala ble løslatt eller fikk fengselsstraff. Kavala ble frikjent for anklagene om å stå bak Gezi-opptøyene i 2013. Dommeren bekjentgjorde hans løslatelse, men før jubelen rakk å stilne, ble han arrestert på nytt, siktet for å ha bidratt til kuppforsøket i 2016. Etter at reiserestriksjoner ble innført i mars, ble internasjonal tilstedeværelse i tyrkiske rettssaker umulig.

En av Norsk PENs nære samarbeidspartnere i Istanbul representerte Norsk PEN i høringen mot Kavala 18. desember 2020.

Ilkyaz Young Writers Network

Norsk PEN bidrar med støtte til nettstedet Ilkyaz (www.ilkyaz.world/english/). Ilkyaz er et digitalt samlingssted for unge forfattere i Tyrkia, og en plattform for kreativ skiving og ulike litterære arrangementer av og for skribenter mellom 15 og 35 år. Nettstedet drives av Ege Dünder.

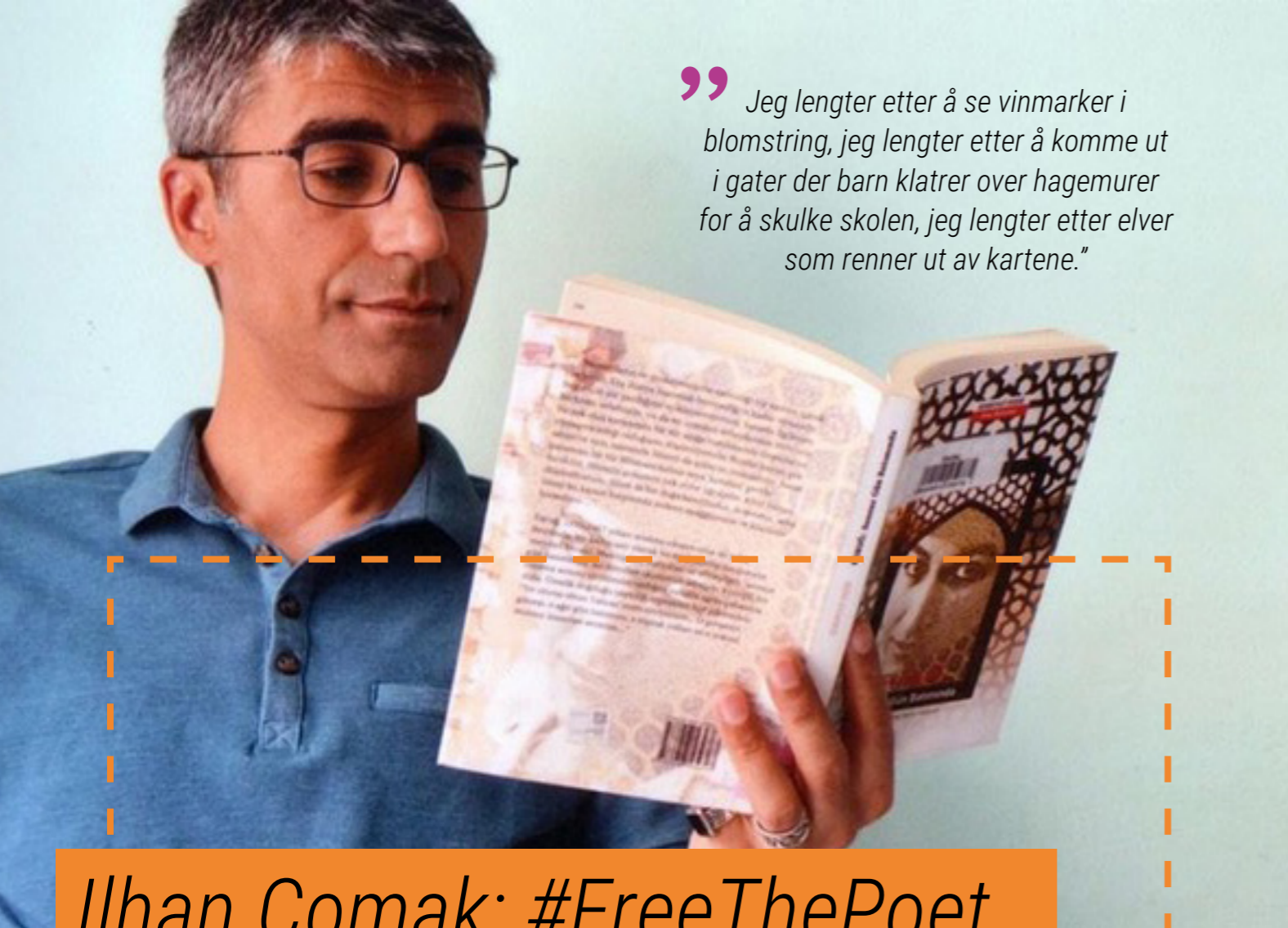
Generalsekretær Hege Newth var til stede som observatør under rettsaken til Osman Kavala, som fant sted i rettssalen tilknyttet Silivri-fengselet utenfor Istanbul, 8. februar 2021.

Aslı Erdoğan: endelig frikjent!

Norsk PENs æresmedlem Aslı Erdoğan ble i februar 2020 frikjent for anklager om å spre terrorpropaganda. Forfatteren ble arrestert i august 2016, og tilbrakte 136 dager i fengsel for artikler hun skrev for den pro-kurdiske avisen Özgür Gündem. I dag lever hun i eksil i Tyskland.

Norsk PEN har kjempet for frifinnelse av Aslı Erdoğan i flere år, blant annet ført informasjonskampanjer og skrevet brev til president Recep Tayyip Erdoğan.

” Jeg lengter etter å se vinmarker i blomstring, jeg lengter etter å komme ut i gater der barn klatrer over hagemurer for å skulke skolen, jeg lengter etter elver som renner ut av kartene.”

Ilhan Çomak: #FreeThePoet

Ilhan Sami Çomak (Tyrkia)
Status: Fengslet

Da den 21 år gamle tyrkiske geografstudenten Ilhan Sami Çomak i 1994 ble arrestert i forbindelse med en fredelig demonstrasjon mot den tyrkiske regjeringens behandling av kurdere, ante han lite om hva som ventet. I dag, 27 år senere, sitter han fortsatt fengslet på en livstidsdom. Norsk PEN har gjennom årene appellert innstendig til tyrkiske myndigheter om at han må settes fri, og fortsetter å støtte hans sak.

I 2020 lanserte Norsk PEN informasjonskampanjen #FreeThePoet Ilhan Çomak. På kampanjesiden (www.ilhancomak.com) inviteres poeter, skribenter og aktivister verden over til å skrive til han. Og Ilhan Çomak, han svarer.

I mars 2020 skrev Çomak brev til alle som hadde støttet kampanjen for hans løslatelse, der han reflekterte over hva det for ham som 48-åring vil si å ha sittet innesperret mer enn halve livet.

Til tross for denne realiteten, viser tekstene hans en utstråling av energi som formidler en uangrikelig og ukuelig fascinasjon over livets små og store underer, samt en lengsel etter igjen å få komme ut og ta del i dagliglivet. Som han sier: ”Jeg lengter etter å se vinmarker i blomstring, jeg lengter etter å komme ut i gater der barn klatrer over hagemurer for å skulke skolen, jeg lengter etter elver som renner ut av kartene.”

Turkey Indictment Project

The Indictment Project er det største prosjektet Norsk PEN har igangsatt i Tyrkia, og kom som en respons til det økende presset på ytringsfriheten i Tyrkia de siste årene.

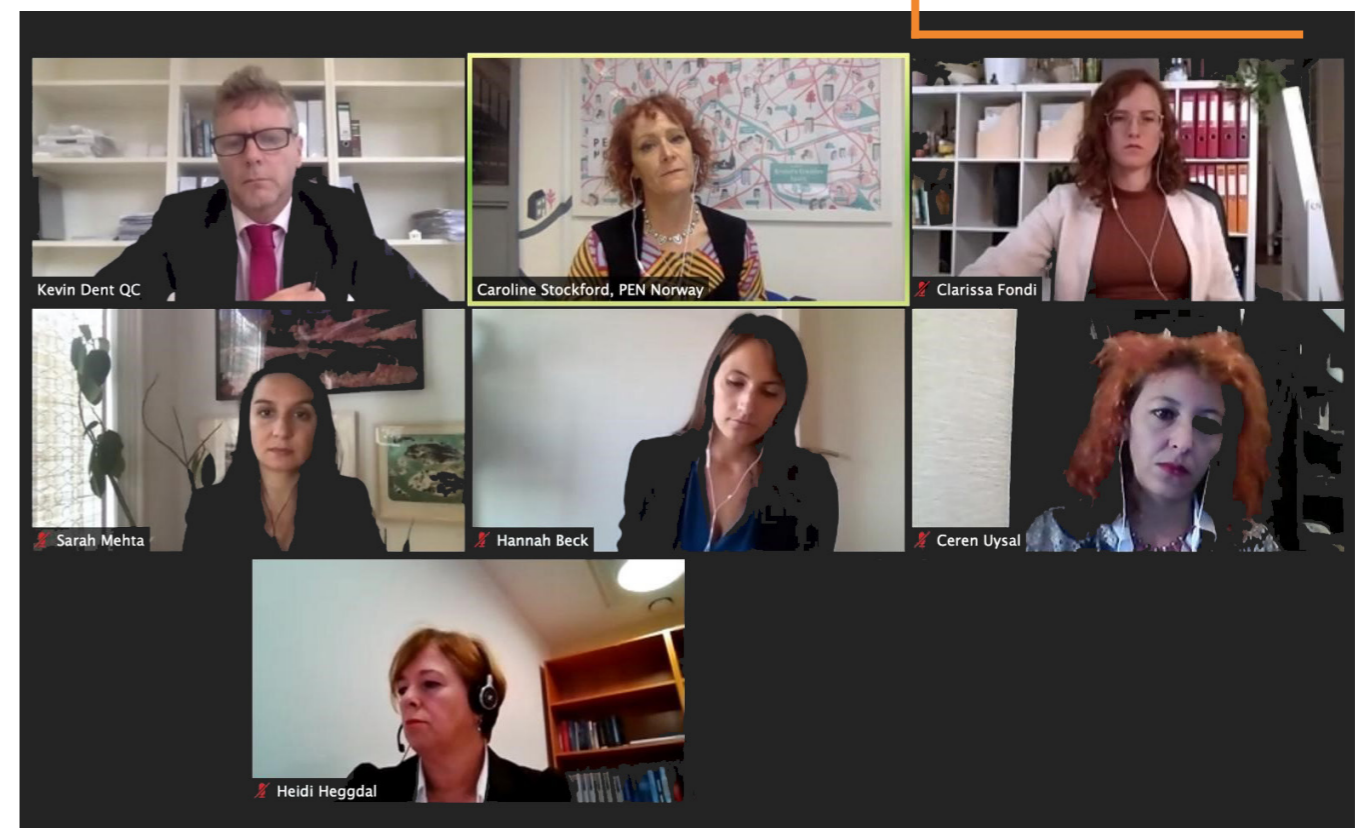
Prosjektet er en studie av 12 tiltaler i Høyesterett mot journalister, aktivister og kulturarbeidere i Tyrkia i årene 2016-2019. Juridiske eksperter gransker hvorvidt tiltalene holder nasjonale og internasjonale juridiske standarder. Ekspertene er fra Norge, Østerrike, Tyskland, England og Tyrkia. Fra Norge deltok dommer Heidi Heggdal. De 12 rapportene er publisert på norskpen.no.

De mest kjente av tiltalene som granskes er sakene mot forfatteren Ahmet Altan, ansatte i avisen Cumhuriyet, kulturpersonligheten og filantropen Osman Kavala, samt saken mot lederen av

Amnesty Tyrkia og representanter for andre menneskerettsorganisasjoner i Tyrkia. Den endelige rapporten lanseres i slutten av mai 2021. Formålet er å bruke rapporten som underlag for en henvendelse til det tyrkiske justisdepartementet. Vi vil der be departementet om å gjennomføre en uavhengig gransking av tiltaler i Høyesterett mot journalister og andre som risikerer fengselsstraff for å ha benyttet seg av sin grunnleggende rett til ytringsfrihet. Vi oppfordrer medlemsland av Europarådet til å benytte rapporten som et pressmiddel overfor Tyrkia for å bedre rettssikkerheten i landet.

Allerede høsten 2020 ble ekspertenes rapporter brukt som bevis av tyrkiske forsvarsadvokater i rettsaker og søknader til den konstitusjonelle domstolen i Tyrkia, så vel som Den europeiske menneskerettsdomstolen.

Lanseringen av Turkey Indictment Project, 30. september 2020. På bildet: Kevin Dent, Caroline Stockford, Clarissa Fondi, Sarah Mehta, Hannah Beck, Ceren Uysal og Heidi Heggdal.

Overvåker brudd på ytringsfriheten i Kina

Ytringsfriheten i Kina blir stadig svekket, og frie ytrere og varslere er under et ekstremt press fra kinesiske myndigheter. I 2020 ble en rekke varslere kneblet etter at de fortalte om utbruddet av koronaviruset i Wuhan.

Norsk PEN fortsatte i 2020 å overvåke og belyse brudd på ytringsfriheten i Kina ved å arrangere samlinger og markeringer, og drive informasjonskampanjer og pådriverarbeid rettet mot norske myndigheter. Norges forhandlinger om en bilateral frihandelsavtale med Kina var en sentral del av Norsk PENs fokus, og vi fortsatte å kjempe for at Norge ikke forhandler bort verdier som demokrati, ytringsfrihet, arbeidsrettigheter og likestilling.

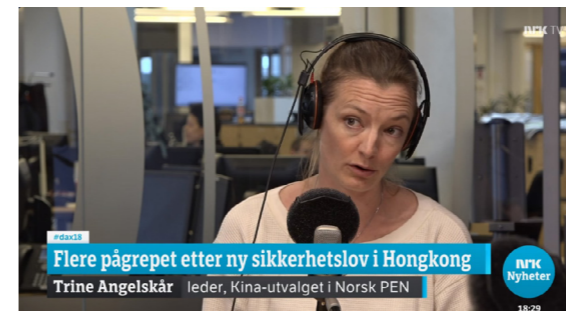
Belyser situasjonen i Hongkong

Situasjonen i Hongkong, som tidligere har vært en oase for ytringsfrihet og fri presse i Kina, er særdeles usikker. I 2020 vedtok Kinas øverste lovgivende forsamling en

ny sikkerhetslov – en direkte trussel mot Hongkongs demokrati og ytringsfrihet. Norsk PEN uttrykte i 2020 stor bekymring for ytringsfrihetssituasjonen i Hongkong. Blant annet ledet Norsk PENs styreleder Kjersti Løken Stavrum et arrangement om Hongkong under Bergen internasjonale litteraturfestival i februar. I forbindelse med Kinas utenriksminister Wang Yis norgesbesøk, demonstrerte Norsk PEN og flere andre organisasjoner utenfor statsministerboligen med krav om at rettighetene til frie ytrere respekteres i Kina. Norsk PEN skrev også et åpent brev til utenriksminister Ine Eriksen Søreide med oppfordring om å sette menneskerettigheter på Norges prioriteringsliste i vårt Kina-samarbeid.

Kjemper for uigures rettigheter

Kina er gjentatte ganger blitt anklaget for å begå grove overgrep mot uigurene, den muslimske minoriteten i den vestlige Xinjiang-regionen. Overgrepene inkluderer tvangssteriliseringer og massepågrepelser. Norsk PEN var i 2020 svært engasjert i

Trine Angelskår, leder av Norsk PENs Kina-utvalg, snakker om trusselen Kinas nye sikkerhetslov utgjør for ytringsfriheten i Hongkong på NRK Dagsnytt 18, 1. juli 2020.

utvalgte saker til frie ytrere som kjemper uigures sak, som skribentene Ilham Tohti og Chimengül Awut. Norsk PEN overvåker også Norges politikk og norske aktørers tilnærming til uigures sak. I 2020 reagerte Norsk PEN på at NRK Dagsrevyen sendte et propagandainnslag fra kinesiske myndigheter. Det viste uigurske barn som snakker mandarin, ikke sitt eget språk uigurisk – et av flere tegn på kinesernes undertrykking av uigurer. NRK beklaget senere innslaget.

Kina-utvalget

Norsk PENs Kina-utvalg har jobbet for økt oppmerksomhet og bevissthet om situasjonen for ytringsfrihet i Kina. Utvalget har fulgt situasjonen i Hongkong tett med kronikk og uttalelse om temaet. Videre har det oppfordret til Norsk PENs fulle støtte til Svensk PENs krav om løslatelse av den fengslede svenske forleggeren Gui Minhai.

Kina-utvalget har fokusert på forhandlingen om en bilateral frihandelsavtale mellom Norge og Kina. Utvalget har påpekt at å inngå en slik avtale ikke bare vil være en stilltiende aksept av menneskerettighetsbrudd i Hongkong og Xinjiang: Det vil også svekke Norges egen evne til å kritisere slike overgrep. Utvalget har arrangert paneldebatt, skrevet kronikker og pressemeldinger (også i samarbeid med

de skandinaviske PEN-sentrene) og deltatt i debatter på Dagsnytt 18.

Utvalget initierte en markering til minne om at det var ti år siden Liu Xiaobo ble tildelt fredsprisen med en kronikk, en video til minne om Liu Xiaobo og et eget arrangement foran Stortinget i desember. I tillegg har flere av utvalgets medlemmer skrevet kronikker og deltatt i en rekke arrangementer om ytringsfrihet i Kina under eget navn.

Ilham Tohti: æresmedlem

Ilham Tohti (Kina)

Status: Fengslet

Akademikeren og skribenten Ilham Tohti har jobbet for forsoning mellom den forfulgte uigur-minoriteten og den kinesiske majoriteten. På bakgrunn av sitt fredsarbeid ble Ilham Tohti fengslet på livstid etter anklager om «separatisme». I løpet av fengslingen har Tohti blitt utsatt for gjentatte brudd på sine rettigheter.

Norsk PEN fortsetter å kjempe for Ilham Tohtis løslatelse gjennom informasjonskampanjer og markeringer, samt påvirkningsarbeid mot norske myndigheter.

I 2020 ble Ilham Tohti æresmedlem i Norsk PEN.

Demonstrasjon utenfor statsministerboligen i Oslo i anledning statsbesøk av Kinas utenriksminister Wang Yi, 27. august 2020.

Styreleder Kjersti Løken Stavrum holdt tale under Liu Xiaobo-markeringen på Eidsvoll's plass, 8. desember 2020. Foto: Ørn E. Borgen/NTB

Forsvarer iranske ytrere

Iran er blant landene i verden der ytrings- og pressefriheten står aller svakest. Reportere uten grenser (RSF) rangerte landet på plass 174 av 180 på sin pressefrihetsindeks for 2020.

Årsskiftet var preget av særlig store uroligheter. De omfattende protestene som begynte i november 2019 mot regimet, og som ble brutalt slått tilbake av revolusjonsgarden, ble avløst av enorme demonstrasjoner og sørgeopptog i begynnelsen av januar 2020 etter at den

iranske generalen Qassem Soleimani ble drept i et amerikansk droneangrep nær den internasjonale flyplassen i Bagdad.

Vi ba i den anledning fire iranske fribyforfattere bosatt i Norge om å kommentere situasjonen i hjemlandet. Fribyforfatterne Sahar Bayati, Benyamin Farnam, Mehdi Mousavi og Elahe Rahroniya beskrev på hver sin måte både frustrasjon og håp for fremtiden til Irans befolkning. De fire artiklene som ble publisert 17. januar 2020 kan leses på Norsk PENs hjemmeside.

Narges Mohammadi (Iran)
Status: fri

Narges Mohammadi, den fremtredende journalisten og menneskerettighetsforkjemperen fra Iran, ble løslatt fra fengsel i oktober 2020. Norsk PEN har i en årrekke kjempet for Narges' løslatelse. Hun ble utnevnt til æresmedlem i Norsk PEN i 2017.

Norsk PENs Komité for Fengslede Forfattere har blant annet skrevet brev, drevet informasjonskampanjer og pådriverarbeid. Senest i august 2020 sendte de et brev til Irans President Hassan Rouhani med krav om at Narges løslates.

I årevis har Narges Mohammadi kjempet for kvinners og minoriteters rettigheter i Iran, inkludert protester mot syreangrep på kvinner. I 2009 fikk hun forbud mot å engasjere seg for menneskerettigheter – noe hun nektet å gå med på.

Narges Mohammadi: endelig løslatt!

I en årrekke har Mohammadi opplevd undertrykkelse, sensur, og har det siste tiåret vært inn og ut av fengsel. Et fengselsopphold i 2012 førte til at hun fikk store helseproblemer. I 2015 ble småbarnsmoren igjen fengslet, til tross for at leger og nevrologer påpekte at Narges var for syk til å sone.

Narges Mohammadi ble løslatt 8. oktober 2020.

Tett samarbeid med Forfatternes Hus i Kabul

Ytringsfriheten er under sterkt press i Afghanistan, og landet er et av verdens farligste land å være journalist i.

Siden signeringen av fredsavtalen med Taliban i februar 2020 har vi sett en økning i målrettede angrep og drap på frie ytrere, spesielt kvinner, i landet. Norsk PEN arbeider for å sette søkelys på den kritiske situasjonen for ytringsfrihet i Afghanistan.

Forfatternes Hus i Kabul

Norsk PEN er et støttesenter til Afghansk PEN. Vi samarbeider med dem, og sikrer finansiering fra UD til Afghansk PEN og Forfatternes Hus i Kabul.

I 2020 fortsatte Afghansk PEN sitt viktige arbeid under svært vanskelige og farlige forhold. De arrangerte om lag 50 litterære programmer, de fleste digitale av hensyn til sikkerhet og fare for koronasmitte. De har publisert 10 e-bøker og gjennomført en undersøkelse som ser på afghansk litteraturs påvirkning på samfunnet i løpet av de siste 20 årene. Senteret jobber for fred i Afghanistan gjennom en målrettet informasjonskampanje frontet av afghanske poeter, de arrangerer skrivekurs og de har oversatt og publisert fem afghanske kvinnelige poeters dikt til engelsk og norsk.

Afghanistan-utvalget

Afghanistan-utvalget arbeider for åpenhet og offentlig oppmerksomhet på ytringsfrihetssituasjonen i Afghanistan. Utvalget skal støtte Afghansk PEN og Forfatternes Hus i Kabul som et fristed og en viktig arena for forfattere, andre skrivende og kunstnere med ulik etnisitet, språklig bakgrunn og politisk ståsted. Videre skal utvalget vie rettighetene til kvinnelige ytrere spesiell oppmerksomhet.

Utvalget har fulgt den langvarige fredsprosessen tett og har formidlet Norsk PENs synspunkter gjennom kronikker og arrangementer, hatt flere møter med Afghanistans ambassadør til Norge, Youssof Ghaforzai, og et møte med Norges ambassadør til Afghanistan, Ole Andreas Lindeman.

Afghanistan-utvalget arrangerte samtalen med Lotfullah Najafizada, redaktør for afghanske ToloNews, der han fortalte om hvordan det er å være journalist i et av verdens farligste land. Utvalget har skrevet kronikk om de målrettede angrepene på afghanske journalister.

Arrangement på Forfatternes Hus i Kabul i 2020. Foto: Afghansk PEN

Sikret støtte til våre kollegaer i Hviterussland

Etter det svært omstridte presidentvalget i august 2020, har det vært store protester i Hviterussland.

Protestene har blitt møtt med vold, fengsel, vilkårlig frihetsberøvelse, usaklige oppsigelser, blokkeringer av nettaviser og utkastelse fra studiesteder. Mange har blitt slått, fengslet, noen har mistet livet, alt for å stanse alle kritiske røster.

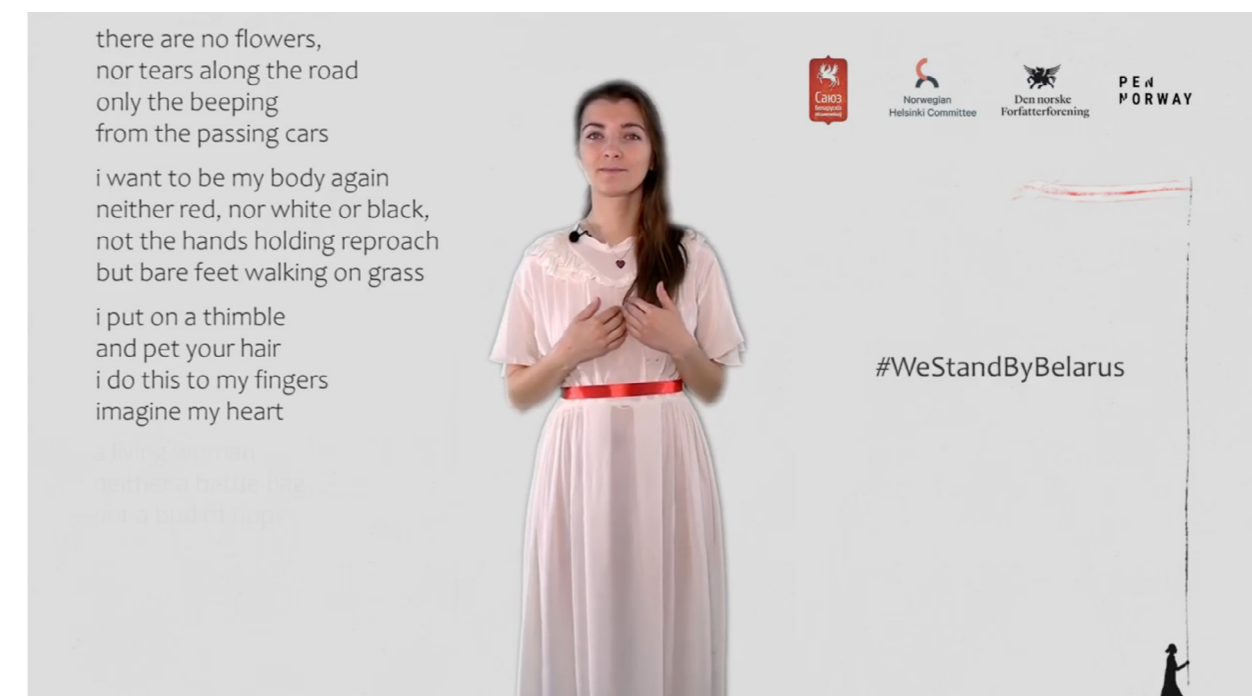
Belarus PEN har vært særlig aktiv i protestene, og flere av våre hviterussiske kolleger har blitt arrestert. Sammen med Norsk Oversetterforening, Den norske Forfatterforening, Forfatterforbundet, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere, Dramatikerforbundet og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, sendte

Norsk PEN en støtteerklæring til våre hviterussiske kollegaer kort tid etter valget.

For å vise solidaritet delte vi filmer med hviterussiske poeter under hashtaggen #WeStandByBelarus. Aksjonen var et samarbeid med Den norske Helsingforskomité, Den norske Forfatterforening, videoene ble produsert av Union of Belarusian Writers og PEN Belarus.

Sammen med Den norske Forfatterforening og Helsingforskomiteen delte Norsk PEN dikt av hviterussiske poeter under hashtaggen #WeStandByBelarus, for å vise vår solidaritet med hviterussiske kulturarbeidere og menneskerettighetsaktivister.

Dette diktet ble fremført av poeten Hanna Komar. Komar er medlem av PEN Belarus, og ble selv pågrepet under en fredelig protestaksjon i Minsk i 2020.

Komiteen for fengslede forfattere

PEN Internationals Writers in Prison Committee (WiPC) undersøker og overvåker brudd på menneskerettighetene mot skribenter og forfattere.

I 2020 var det 60 år siden WiPC ble etablert. Norsk PENs Komité for Fengslede Forfattere er PEN Internationals norske avdeling og følger opp WiPCs aksjoner og tiltak.

Norsk PENs Komité for Fengslede Forfattere undersøker og overvåker rettighetsbrudd globalt. Komiteen skriver støttebrev til fengslede forfattere, kunstnere og journalister, protesterer overfor relevante myndigheter og organiserer debatter og arrangementer.

Komiteen har aksjonert i åtte saker.

Øverst til venstre: Agnete Haaland, Kai Sibbern, Teresa Grøtan, Asieh Amini, Ingeborg Kværne, Kjersti Løken Stavrum, Arne Svingen, Gerd Johnsen, Katarina Goldfain Johnsen, Hege Newth og Rune Ottosen

Julian Assange: kampen for løslatelse fortsetter

Julian Assange
Status: fengslet

Verden trenger varslere. Varslere trenger publisister. En av disse, Julian Assange, holdes fengslet i Storbritannia for å ha avslørt USAs krigsforbrytelser. Norsk PEN fortsetter å kjempe for hans løslatelse.

I februar 2020 begynte rettssaken om utlevering av Assange fra Storbritannia til USA. Norsk PEN var til stede med to observatører: nestleder Rune Ottosen og kommunikasjonsrådgiver Katarina Goldfain Johnsen. Vi dokumenterte rettsprosessen gjennom sosiale medier og avisinnlegg. Budskapet var klart: Ikke overgi Assange til USA.

Dersom han skulle bli utlevert, ventet en siktelse under den såkalte Espionage Act med en mulig

strafferamme på 175 år. 3. januar 2021 ble det klart at Assange ikke skulle bli utlevert til USA. Men amerikanske myndigheter anket dommen, og han kan ikke løslates mot kausjon før ankesaken er ferdig.

I løpet av 2020 publiserte vi en rekke uttalelser og holdt demonstrasjoner og arrangementer for å rette søkelys på Assange-saken. På varslerdagen 2020 snakket Norsk PEN med John Shipton, Julian Assanges far, som fortalte om anklagene mot Wikileaks, Julian Assanges mange år på den ecuadorianske ambassaden, hans forlovede og to sønner.

Norsk PEN vil med uforminset styrke fortsette å kjempe for rettferdighet for Julian Assange, under kyndig ledelse av Rune Ottosen fra Norsk PENs Varslerutvalg.

Arrangementer

Store deler av verden flyttet seg til digitale flater i 2020. Det stoppet ikke Norsk PEN fra å holde en rekke arrangementer. Her er en smakebit:

29. januar: Rundebordsamtale med Hongkongkomiteen, Tibetkomiteen og Uighurkomiteen. Arrangert av Norsk PENs Kina-utvalg, Litteraturhuset Oslo.

6.-9. februar: Norsk PEN på Bergen internasjonale litteraturfestival:

- **6. februar: Kva skjer i Hongkong?** I samarbeid med Litteraturfestivalen. Styreleder Kjersti Løken Stavrum i samtale mellom advokatene Antony Dapiran og Jason Y. Ng om situasjonen i Hongkong.
- **7. februar: Kvar dag er eit unnatak.** I samarbeid med Raftostiftelsen og Litteraturfestivalen. Iver Ørstavik ledet en samtale med Salil Tripathi fra PEN International og forfatterne Sanaah Sultan og Nitasha Kaul fra Kashmir, en region som har vært stengt for all kommunikasjon og ferdsel siden august 2019.
- **7. februar: PEN postkortaksjon: opning.** I samarbeid med Litteraturfestivalen. Åpnet av Salil Tripathi, leder for PEN Internationals komité for fengslede forfattere, og styreleder Kjersti Løken Stavrum.
- **8. februar: Verda på laurdag: Europa, kva no?** I samarbeid med Litteraturfestivalen. Styreleder Kjersti Løken Stavrum snakket med forfatterne Ingrid Brekke, Nazneen Khan-Østrem og Vibeke Knoop Rachline om ytringsfrihetssituasjonen i Europa.

11. februar: Den farlige satiren: Ytringsfriheten fem år etter Charlie Hebdo. Arrangert av Norsk PENs Pressefrihetsutvalg, Litteraturhuset Oslo.

- 7. januar 2020 var det fem år siden 12 mennesker ble drept i angrepet mot det

franske satiremagasinet Charlie Hebdo. I mai startet rettssakene mot de 14 personene som sto tiltalt for å ha bidratt til terrorangrep. Med i samtalen var journalist og forfatter Tove Gravdal, journalist og forfatter Vibeke Knoop Rachline, styreleder Kjersti Løken Stavrum, journalist og forfatter Frank Rossavik og avistegner og forfatter Roar Hagen.

6. mai: Hva skjer i Hong Kong? Med Jason Y. Ng. Digitalt arrangement.

- Jason Y. Ng, en prisbelønt forfatter, aktivist og den første lederen av PEN Hong Kong, tok oss med til virkeligheten i Hong Kong under koronakrisen, i samtale med Kjersti Løken Stavrum.

20. mai: Fem trender som truer journalistikken Arrangert av Norsk PENs Pressefrihetsutvalg, digitalt arrangement.

- Hvordan står det egentlig til med pressefriheten i 2020? Leder av Pressefrihetsutvalget Thomas Spence i samtale med en av dem som kjenner feltet best: Christophe Deloire, leder av Reportere Uten Grenser.

Arrangement: Den farlige satiren: Ytringsfriheten fem år etter Charlie Hebdo, 11 februar 2020.

Arrangement: Hva skjer med Hongkong? Styreleder Kjersti Løken Stavrum i samtale med advokatene Jason Y. Ng og Antony Dapiran, 6. februar 2020.

29. mai, digitalt: Hva skjer i Tyrkia?

- Hvordan står det til med friheten til å ytre seg i Tyrkia? Hvordan har landet blitt påvirket av den pågående koronakrisen, og hva får dette å si for Erdoğans regime? Styremedlem Ingeborg Senneset i samtale med den tyrkiske forfatteren og PEN-profilen Burhan Sönmez.

3. juni: Ser vi økt spenning mellom NATO og Russland i nordområdene? Arrangert av Norges Fredsråd i samarbeid med Norsk PEN, digitalt arrangement.

- Med Thomas Nilsen, redaktør og journalist i The Independent Barents Observer og Rune Ottosen, leder av Varslerutvalget, i samtale med Oda Andersen Nyborg fra Norges Fredsråd.

8. juni: Varslerdagen 2020 – siste nytt om Julian Assange. Arrangert av Norsk PENs Varslerutvalg, digitalt arrangement.

- Varslerutvalget ved Rune Ottosen og Kai Sibbern oppdaterte oss om saken.
- John Shipton, Julian Assanges far, snakket om anklagene mot Wikileaks, sønnens ni år i den ecuadorianske ambassaden, og Assanges forlovede og to barn.

- Arne Ruth, tidligere redaktør for Dagens Nyheter i Sverige, som har tatt initiativ til et svensk opprop for Assange, snakket om den oppsiktsvekkende stillheten i Sverige etter kritikken mot svensk påtalemyndighet fra FNs spesialrapportør for tortur.

11. juni: Hva skjer i Afghanistan? Arrangert av Norsk PENs Afghanistan-utvalg, digitalt arrangement.

- Hvordan er det å være journalist i et av verdens farligste land? Styremedlem Kai Eide i samtale med Lotfullah Najafizada, direktør for afghanske TOLONews, landets største TV-kanal.

24. juni: Sveriges håndtering av korona: Var det lov å være uenig? Digitalt arrangement.

- Åpne barer og kontorlandskap var virkeligheten i Sverige våren 2020. Kontrasten vedrørende smittevernstiltak var stor til Norge. Har landenes ulike håndtering av koronakrisen fått konsekvenser for ytringsfriheten? En samtale mellom styreleder Kjersti Løken Stavrum og Svenska PENs styreleder Jesper Bengtsson, ledet av nestleder Kai Sibbern.

7. august: Møt en fengslet poet.

Digitalt arrangement.

- 26 år i fengsel; İlhan Sami Çomak er Tyrkias lengstsittende fengslede student. I fengsel har han skrevet åtte diktsamlinger. Norsk PEN inviterte til et digitalt poesiprogram for PEN-sentre over hele verden til ære for poeten. Blant de som leste dikt var fire norske poeter: Øivind Hånes, Marte Huke, Torgeir Rebolledo Pedersen og Aasne Linnestå. Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford ledet arrangementet.

8. august: Artica Listens Part 1 – Art and Climate.

I samarbeid med Artica Svalbard, digitalt arrangement.

- Line Nagell Ylvisåker i samtale med Teresa Grøtan og Benedicte Meyer Kroneberg om kunstens rolle i formidlingen om klimakrisen.

15. august: Artica Listens Part 2 - Nature and Tourism.

I samarbeid med Artica Svalbard, digitalt arrangement.

- Line Nagell Ylvisåker i samtale med Ronny Brunvoll, Frode Pleym og Torgeir Knag Fylkesnes om turismens innvirkning på naturen på Svalbard.

22. august: Artica Listens Part 3 - An International Community.

I samarbeid med Artica Svalbard, digitalt arrangement.

- Line Nagell Ylvisåker i samtale med Kanokkan Piluk, Gustav Halsvik, Dina Brode-Roger og Kelsey Camacho om arbeidsinnvandreres rettigheter på Svalbard under pandemien.

26. august: Author talk and poetry with Montaser Abdelmawgood Hassan.

På Longyearbyen bibliotek i samarbeid med Artica Svalbard.

- Kristin Mork i samtale med Montaser Abdelmawgood Hassan om hans forfatterskap.

27. august: demonstrasjon utenfor statsministerboligen i Oslo i anledning statsbesøk av Kinas utenriksminister Wang Yi: Kina - stans overgrepene nå!

Arrangert av Norsk PEN, Tibetkomiteen, Uighurkomiteen, Stefanusalliansen, Den norske Tibet-komité, Hongkongkomiteen i Norge, Norsk Taiwansk Vennskapsforening, Helsingforskomiteen og Amnesty.

29. august: Artica Listens Part 4 – The future of Svalbard.

På Litteraturhuset Oslo i samarbeid med Artica Svalbard.

- Line Nagell Ylvisåker og Anne Grosvold i samtale med Maja Lunde, Einar Øverengen og Zdenka Sokolickova.

7. september: Julian Assange-markering utenfor den britiske ambassaden.

- Norsk PEN arrangerte en markering for å belyse saken til Julian Assange. Under markeringen overrakte Rune Ottosen, Agnete Haaland, Kai Sibbern, Lars Gule og Hege Newth fra Norsk PEN et brev til den britiske ambassadøren Richard Wood med oppfordring til britiske myndigheter om å ikke utlevere Julian Assange til USA.

19. september: Ytringsfrihetsprisen: Dareen Tatour.

På Kapittelfestivalen Stavanger, og arrangert av Norsk PEN avdeling Vestlandet, Kapittel og Forfatterforeningen.

- Styreleder PEN Vestlandet Jan H. Landro i samtale med den palestinske poeten Dareen Tatour om ytringsfrihet.

20. september: Karanteneland: På Jakt Etter Frihet – Narges Mohammadis brev fra fengselet.

Arrangert av Norsk PEN og Litteraturhuset i Trondheim, digitalt arrangement.

- Med Shirin Ebadi, Agnete Haaland, Abdolfattah Soltani. Musikk av Arya Aramnejad, til tekst av poet og fribyforfatter Mehdi Mousavi.

Demonstrasjon i forbindelse med statsbesøk av Kinas utenriksminister Wang Yi. Fra venstre: Inger Bentzrud og Gerd Johnsen fra Kina-utvalget og kommunikasjonsrådgiver Katarina Goldfain Johnsen.

medlem av Kina-utvalget Torbjørn Færøvik innledet til debatt med næringsminister Iselin Nybø (V), stortingsrepresentant og nestleder i Stortingets utenriks- og forsvarskomiteé Michael Tetzschner (H), professor emeritus Arne Jon Isachsen (BI) og seniorrådgiver Nina Meldahl (Næringslivets Sikkerhetsråd). Debattleder var Inger Bentzrud, journalist, tidligere Kina-korrespondent for Dagbladet og medlem av Kina-utvalget

30. september: International launch of the Turkey Indictment Project.

Digitalt arrangement.

- Lanseringen av Norsk PENs Turkey Indictment Project, ledet av Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford. Advokater, jurister og sivilsamfunnsaktører fra Tyrkia og Europa var samlet til en samtale om prosjektets forutsetninger og mål rettsikkerheten i Tyrkia. Seniorrådgiver Kari Wollebæk fra UD, konsul Peter Ericson fra det svenske konsulatet i Istanbul og styreleder Kjersti Løken Stavrum åpnet programmet. Deretter fulgte innlegg fra Kasım Akbas, Özkan Yücel, Sergey Lagodinsky, Rıza Türmen, Stefan von Raumer, Veysel Ok, Kevin Dent, Heidi Heggdal, Clarissa Fondi, Ceren Uysal, Aşkın Duru og Dr. Sarah Mehta (Clooney Foundation). Over 100 deltakere tok del i lanseringen.

24. september: Tur-retur Bar Vulkan.

Youngs Nedre Oslo, arrangert av Norsk PENs Pressefrihetsutvalg.

- November 2019 la Presseforbundets kildeutvalg frem rapporten «Sa hun virkelig det?» med blant annet forslag til endringer i Vær Varsom-plakaten. Ble disse forslagene etterfulgt? Dette spørsmålet ble diskutert av leder i Kildeutvalget Sven Egil Omdal, nyhetsredaktør i TV2 Karianne Solbrække og etikkredaktør i NRK Per Arne Kalbakk. Samtalen ble ledet av journalist Aslak Bonde.

26. september: Markering utenfor den pakistanske ambassaden «Nei til drap på blasfemikere»

Arrangert av Norsk PEN og Senter for Sekulær Integrasjon.

- Lars Gule holdt appell på vegne av Norsk PEN.

29. september: Norge og Kina: Frihandel eller ytringsfrihet?

På Litteraturhuset Oslo, arrangert av Norsk PENs Kina-utvalg.

- Forhandlingene om en bilateral handelsavtale med Kina har pågått over et tiår. Men hvorfor skal Norge inngå en avtale med et land som fortsetter å undertrykke minoriteter og kneble regimemotstandere og frie ytrere? Historiker, forfatter og

Arrangement: Kina og Norge: Frihandel eller ytringsfrihet? Med i samtalen var Inger Bentzrud, Michael Tetzschner, Torbjørn Færøvik og Nina Meldahl. Foto: Gerd Johnsen

Markering for Julian Assange på Eidsvoll's Plass. Rune Ottosen holdt appell på vegne av Norsk PEN.

1. oktober: Er Norge en krigs- eller fredsnasjon? Arrangert i Longyearbyen Svalbard, i samarbeid med Artica Svalbard. Foredrag av Rune Ottosen.

forbudet mot eksponering av politi i sosiale medier som er under utvikling, samt karikaturer.

22. oktober: Hva har vi lært av sommerens rasismedebatt? På Litteraturhuset Oslo, arrangert av Norsk PENs Flerkulturelle utvalg og Norsk PENs Litteraturutvalg.

- Black Lives Matter-bevegelsen fikk våren 2020 ny aktualitet rundt om i verden, også i Norge. Var sommerens hendelser starten på en ny æra? Norsk PEN inviterte til samtale om strukturell rasisme, antirasisme, scenenekt, høyreekstremisme, polarisering, identitetspolitikk og hvite privilegier med Mohamed Abdi, lærer og skribent, Danby Choi, redaktør av nettstedet Subjekt og Gaute Adela Aastorp Cudjoe, skuespiller, Det norske teatret. Ledet av Elisabeth Eide, leder av Norsk PENs Flerkulturelle utvalg.

16. november: Appell for Julian Assange på Eidsvoll's Plass. Arrangert av Varslerutvalget og Don't Extradite Assange. Rune Ottosen holdt appell på vegne av Norsk PEN.

2. desember: Møte med ambassadør Pierre-Mathieu Duhamel på den franske ambassade.

- Styreleder Kjersti Løken Stavrum overbrakte Norsk PENs kondolanse i forbindelse med drapet på læreren Samuel Paty, og diskuterte arbeidet for ytringsfrihet,

8. desember: Markering for Liu Xiaobo på Eidsvoll's plass.

- Norsk PEN holdt en markering til minne for Liu Xiaobo. Styreleder Kjersti Løken Stavrum holdt appell og leste diktet «2. juni 1989» av Liu Xia, leder av Hongkongkomiteen i Norge Jessica Chiu leste diktet «2. juni 1989» på kinesisk. Styremedlem Agnete Haaland leste Liu Xiaobos nobeltale in absentia.

9. desember: Møte med ambassadør Fazlı Çorman på den tyrkiske ambassade-residensen.

- Styreleder Kjersti Løken Stavrum, dommer Heidi Heggdal og generalsekretær Hege Newth i møte med den tyrkiske ambassadøren Fazlı Çorman for å diskutere «Turkey Indictment Project».

Deltakelse ved andre arrangementer

15. januar: samtale om Wikimedia og Snøhetta.

- Styreleder Kjersti Løken Stavrum holdt foredrag om den komplekse offentlige samtalen for Wikimedia og Snøhetta.

21. januar: Ytringsfrihet og poesiens kraft.

På Røros bibliotek, arrangert av Røros bibliotek.

- Fribykoordinator Ingeborg Kværne holdt foredrag om Norsk PEN og fribyordningen, og samtalte med den libyiske poeten og fribyforfatteren Ashur Etwebi.

2. februar: Litteraturhusets

Ytringsfrihetskommisjon. På Litteraturhuset Oslo.

- Samtale mellom styreleder Kjersti Løken Stavrum og redaktør Nils August Andresen.

19. februar, Seminar om pressefrihet, ytringsfrihet og Julian Assange.

På Litteraturhuset i Bergen, arrangert av Litteraturhuset i samarbeid med forskningsprosjektet Strafferettens fortellinger ved UiB.

- Kommunikasjonsrådgiver Katarina Goldfain Johnsen deltok i paneldebatt.

4. mars, Sentralen Oslo: Kunst på armlengdes avstand? Arrangert av Norsk Kunstforum.

- Generalsekretær Hege Newth holdt innlegg.

24. april: Fagskolen for bokbransjen.

Digitalt arrangement.

- Generalsekretær Hege Newth holdt foredrag om Norsk PEN.

7. september: Mottakelse for Xebat Rasouli.

På Asker Rådhus.

- Rasouli er Askers første fribyforfatter. Han ble ønsket velkommen av ordfører Lene Conradi og bibliotek- og kultursjef Siri Tidemann Naalsund. Generalsekretær Hege Newth talte på vegne av Norsk PEN.

17. oktober: Congress Translation and Linguistic Rights Committee.

Digitalt arrangement.

- Styremedlem Arne Svingen representerte Norsk PEN.

23. oktober: GodBok, forfattermøte med Xebat Rasouli. På Asker bibliotek, arrangert av Asker bibliotek.

- Fribykoordinator Ingeborg Kværne holdt innledning om Norsk PEN og fribyordningen.

2. november, Meet the censors.

På Cinemateket, arrangert av Medieoperatørene.

- Styreleder Kjersti Løken Stavrum deltok i paneldebatt i etterkant av filmvisning.

2.-6. november: Congress PEN International.

Digitalt arrangement.

- Generalsekretær Hege Newth representerte Norsk PEN.

4.-5. november: Congress Writers in Prison Committee. Digitalt arrangement.

- Styremedlem og leder av Komiteen for fengslede forfattere Øivind Hånes representerte Norsk PEN.

17. november: Panelsamtalen "Ytringsfrihet eller ekkokammer?" På Trondheim folkebibliotek.

- Styreleder Kjersti Løken Stavrum deltok i paneldebatt.

10. desember: Nesodden blir friby!

På Nesodden bibliotek, arrangert av Nesodden bibliotek.

- Fribykoordinator Ingeborg Kværne holdt innledning om Norsk PEN og fribyordningen da Nesodden kommune signerte avtale med ICORN om å bli ny friby.

Informasjonsarbeid

2020 var et spennende år med gode resultater for Norsk PENs kommunikasjons- og informasjonsarbeid.

Sammen med Norsk PENs utvalg og medlemmer, fortsatte administrasjonen vårt kommunikasjons- og pådriverarbeid rettet mot norske og utenlandske myndigheter, relevante aktører, det norske sivilsamfunnet og, ikke minst, våre egne medlemmer. Dette innebar blant annet publisering av tekster og visuelt materiale, som artikler, kronikker, filmer og dikt, på våre digitale flater og i norske medier.

Ny logo og visuell profil

Høsten 2020 fikk Norsk PEN ny logo og lanserte en ny visuell profil, med fargene oransje, mørkeblå og cerise i sentrum. Dette håper vi vil bidra til å styrke vår identitet, gjenkjennelighet og gjennomslagskraft i Norge og internasjonalt. I løpet av 2020 startet også arbeidet med en ny nettside, som ble offisielt lansert våren 2021. Kikkut står for design og utforming av vår visuelle profil og nettside.

Norsk PENs digitale verden

I tillegg til Norsk PENs nettside, er vi aktive på Facebook, Twitter, Instagram, YouTube og LinkedIn. I 2020 lanserte vi også Norsk PENs nyhetsbrev som regelmessig sendes til våre medlemmer og følgere.

Facebook

I 2020 publiserte Norsk PEN 270 innlegg på Facebook, og fikk 1549 nye følgere. Det betyr at Norsk PEN har over 5000 Facebook-følgere!

I 2020 var det innlegget som vi la ut i forbindelse med Julian Assange sin 49-årsdag som fikk størst oppslutning; per 12. mai 2021 har den nådd hele 32 846 personer. Blant andre oppdateringer med stor oppslutning var arrangementet «Hva skjer i Afghanistan? En samtale med Kai Eide og Lotfullah Najafizada», som nådde 22 157 personer, og oppdateringen om fribyforfatteren Wesam Almadini i forbindelse med PRIDE Oslo, som per 12. mai 2021 har nådd ut til 15 082 personer.

Instagram

I 2020 publiserte Norsk PEN 36 innlegg på Instagram. Innleggene fra 2020 har per 12. mai 2021 generert 3516 likes, kommentarer og avspillinger.

Twitter

I 2020 publiserte Norsk PEN 195 innlegg på Twitter, og fikk 358 nye følgere. I 2020 ble vår profil besøkt 5609 ganger.

YouTube

I 2020 publiserte Norsk PEN 37 filmer på YouTube, inkludert digitale arrangementer, intervjuer og korte dokumentarfilmer. Vi fikk 112 nye følgere, og filmene har så langt generert 7826 avspillinger - en økning på 271% fra 2019. I 2020 var det arrangementet «What is happening in Afghanistan? With Kai Eide and Lotfullah Najafizada» som fikk størst oppslutning, med hittil 1829 avspillinger på YouTube. Deretter var det filmen «På jakt etter frihet. Narges Mohammadis brev fra fengslet», som hittil har 1252 avspillinger. I filmen får vi høre om livet bak murene med Narges Mohammadis egne ord, den er utviklet i samarbeid med styremedlem Asieh Amini og Litteraturhuset i Trondheim.

Nettside

I 2020 publiserte Norsk PEN 138 tekster på vår nettside. Blant disse tekstene var 40 pressemeldinger og opprop:

- – Forventer at vitner sikres ytringsfrihet i rettssalen, 15. januar 2020.
- 2020 Kina: Tashi Wangchuk, 28 januar 2020.
- #FreeJulianAssange! Norsk PEN følger rettssaken i London, 13. februar 2020.
- PEN-leder Kjersti Løken Stavrum skal lede regjeringens ytringsfrihetskommisjon, 14. februar 2020.
- Alle 16 i Gezi park-rettssaken frikjent, 18. februar 2020.
- Turkey: cruel new charges against Osman Kavala must be dropped, 19 February 2020.
- Kina må løslate Gui Minhai, 26. februar 2020.
- Første uke med høringer mot Julian Assange er over, 28. februar 2020.
- Open Letter: Calling on Norway Oil Fund Divestment from Hikvision and Dahua, 11 March 2020.
- Julian Assange er i risikogruppen. Slipp ham ut av fengsel, 26. mars 2020.
- Free Turkey Journalists, 30 March 2020.
- Twenty-four rights-groups call on Turkey to release all those arbitrarily detained, now at risk of Covid-19, 17 April 2020.
- 904 days in prison: Free the political hostage Osman Kavala, 22 April 2020.
- Fire anbefalinger fra oss til EU. Medieloven bør bli bedre, 24. april 2020.
- Ungarn: Falske nyheter, knebling av pressen og jødiske forfattere ut av pensum, 4. mai 2020.
- 2020 Aserbajdsjan: Elchin Mammad, 15. mai 2020.
- Calling for greater transparency from Turkey's public ad agency, 7 June 2020.
- Ny sikkerhetslov truer Hongkongs ytringsfrihet, advarer PEN i Skandinavia, 11. juni 2020.
- Maria Ressa dømt til seks års fengsel for ærekrenkelser, 15. juni 2020.
- 2020 Cuba: Roberto de Jesús Quiñones Haces, 17. juni 2020.
- Nancy Herz skal lede Ungdommens ytringsfrihetsråd, 24. juni 2020.
- Nye æresmedlemmer i Norsk PEN: İlhan Sami Çomak og İlham Tohti, 26. juni 2020.
- Unblock Özgürüz, stop the harassment of Can Dündar, 21. juni 2020.
- UK: Release WikiLeaks publisher Julian Assange, 3 July 2020.
- Belarus: PEN calls for the immediate release of political prisoners, 7 August 2020.
- 2020 Iran: Narges Mohammadi 7. august 2020.
- Appell: Danmark må ikke utvise Adelina Kiame (aka Aaiún Nin), 18. august 2020.
- Opprop til støtte for ytringsfrihet og demokrati i Hviterussland, 20. august 2020.
- Dette er Ungdommens ytringsfrihetsråd! 4. september 2020.
- Norsk PEN til stede under rettssaken mot Julian Assange, 5. september 2020.
- Oppsummering: Første dag i rettssaken mot Julian Assange, 7. september 2020.
- Melding fra Svetlana Aleksievitsj, 9. september 2020.
- PEN International centres condemn arrest of Belarus PEN members and employees, 9 September 2020.
- 2020 Iran: Nasrin Sotoudeh, 1. oktober 2020.
- Hong Kong: Joint statement from Global Press Associations, 1 October 2020.
- 2020 Honduras: Cesario Padilla, 8. oktober 2020.
- Norsk PEN gir Ossietzkyprisen 2020 til satiretegnerne i Norge, 10. november 2020.
- 2020 Vietnam: Pham Doan Trang, 11. november 2020.
- Hvorfor sender NRK propaganda fra kinesiske myndigheter? 16. desember 2020.
- 'Ideology supplants need for evidence' in new Kavala trial, 18 December 2020.

Synlighet i norske medier

I 2020 ble 11 kronikker og leserinnlegg publisert på vegne av Norsk PEN:

- **Aftenposten burde tydeligere forsvare Assange** av Rune Ottosen, leder av Norsk PENs Varslerutvalg. Aftenposten, 24. januar 2020.
- **En virkelig ond og hjerterå handling** av Hege Newth, Norsk PENs generalsekretær. Agenda Magasin, 24. februar 2020.
- **Hvor ble det av varslerne?** av Trine Angelskår, Norsk PENs Kina-utvalg. VG, 26. april 2020.
- **En mer inkluderende samfunnsdebatt – ja, takk!** av Nancy Herz, leder av Ungdommens ytringsfrihetsråd. Stavanger Aftenblad, 28. juni 2020.
- **Assange kan få 175 år i fengsel – hvem blir den neste?** av Rune Ottosen, leder av Norsk PENs Varslerutvalg. M24, 1. juli 2020.
- **Norsk PEN om Kina-besøket: Utenriksministeren må huske ytringsfriheten** av Trine Angelskår, Norsk PENs Kina-utvalg og Kjersti Løken Stavrum, Norsk PENs styreleder. Agenda Magasin, 16. august 2020.
- **Når skal vi forstå alvor? I saken mot Julian Assange er det ytringsfrihet og pressefrihet som står på spill** av Rune Ottosen, leder av Norsk PENs Varslerutvalg. NRK Ytring, 7. september 2020.
- **Redsel og fortvilelse: Angrep målrettes mot journalister og dermed ytringsfriheten i Afghanistan** av Elisabeth Eide, Norsk PENs Afghanistan-utvalg. Dagsavisen, 17. oktober 2020.
- **Frihandel med Kina vil svekke Norges ytringsfrihet** av Trine Angelskår, Norsk PENs Kina-utvalg. Aftenposten, 7. oktober 2020.
- **Er Julian Assange en politisk fange?** av Rune Ottosen, Norsk PENs Varslerutvalg. Journalisten, 27. november 2020.
- **Ti år etter Liu** av Trine Angelskår, Norsk PENs Kina-utvalg. VG, 10. desember 2020.

Julian Assange må løslates fra Belmarsh fengsel.

02.07.2020

Assange kan få 175 år i fengsel – hvem blir den neste?

Trine Angelskår, leder av Norsk PENs Kinautvalg

08.10.2020

Kronikk: Frihandel med Kina vil svekke Norges ytringsfrihet

Organisasjon

Styret

Frem til årsmøtet 6. mai 2020: Kjersti Løken Stavrum (leder), Rune Ottosen (nestleder), Ingeborg Senneset, Arne Svingen, Trygve Åslund, Asieh Amini, Kai Sibbern, Kai Eide og Øivind Hånes. Varamedlemmer: Gerd Johnsen, Teresa Grøtan og Lars Gule.

Etter årsmøtet 6. mai 2020: Kjersti Løken Stavrum (leder), Kai Sibbern (nestleder), Ingeborg Senneset, Arne Svingen, Asieh Amini, Kai Eide, Øivind Hånes, Gerd Johnsen, Agnete Haaland. Varamedlemmer: Teresa Grøtan, Lars Gule og Nazneen Khan-Østrem.

Styret har avholdt seks møter i perioden og behandlet to styresaker pr. e-post. Generalsekretær Hege Newth er styrets sekretær.

Arbeidsutvalget

Frem til årsmøtet 6. mai: Kjersti Løken Stavrum (leder), Rune Ottosen (nestleder), Kai Eide og Ingeborg Senneset (vara).

Etter årsmøtet 6. mai: Kjersti Løken Stavrum (leder), Kai Sibbern (nestleder), Kai Eide og Gerd Johnsen (vara). Leder av Komiteen for Fengslede Forfattere har rett til å stille som observatør i AU. Arbeidsutvalget har avholdt syv møter i perioden og behandlet én AU-sak pr. e-post.

Valgkomiteen

Valgkomiteen har bestått av Ann-Magrit Austenå (leder), Dag Larsen, Brit Bildøen og Rune Ottosen.

Utvalg og komiteer

Komiteen for Fengslede Forfattere: Øivind Hånes (leder), Mari Moen Holsve, Jørgen Lorentzen, Asieh Amini, Johanne Fronth-Nygren (frem til årsmøtet), Alexander Leborg (etter årsmøtet) og Brit Bildøen (frem til årsmøtet).

Kina-utvalget: Trine Angelskår (leder), Harald Bøckman, Inger Bentzrud, Torbjørn Færøvik og Gerd Johnsen.

Afghanistan-utvalget: Elisabeth Eide (leder), Eugene Schoulgin, Kai Eide, William Nygaard, Amund Bjorsnes og Hasina Shirzad.

Personvernutvalget: Eva Stenbro (leder), Kristine Foss og Kjersti Løken Stavrum.

Varslerutvalget: Rune Ottosen (leder), Kai Sibbern og Trond S. Strøm.

Flerkulturelt utvalg: Elisabeth Eide (leder), Lars Gule og Neha Naveen.

Pressefrihetsutvalget: Thomas Spence (leder), Kjersti Løken Stavrum, Annette Groth og Mina Liavik Karlsen.

Utvalg for kunst litteratur og formidling: Gabriel Moro (leder), Kari Brønne (leder), Sindre Hovdenakk, Nazneen Khan-Østrem, Kaja Schjerven Mollerin og Arne Svingen.

Avdeling Vestlandet

Norsk PEN har et lokallag på Vestlandet, med hovedsete i Bergen. Norsk PEN Vestlandet ble etablert i 2016 for å befeste det gode engasjementet for ytringsfriheten. Norsk PENs vestlandske medlemmer utviser. PEN Vestlandet arrangerer egne seminarer og programmer. Årsmøtet ble holdt 24. februar 2020 med seks medlemmer til stede.

Styrets sammensetning etter årsmøtet: Jan H. Landro (leder), Guri Fjeldberg, Bjørn Sortland, Toril Hanssen og Leikny Haga Indergaard som styremedlemmer, Nuray Yildirim Gullestad som varamedlem. Styret har hatt fire møter i løpet av året.

Administrasjon

Sekretariatet var i 2020 bemannet av generalsekretær Hege Newth, nasjonal fribykoordinatør Ingeborg Kværne og kommunikasjonsrådgiver Katarina Goldfain Johnsen. Caroline Stockford var engasjert som Norsk PENs Tyrkia-rådgiver.

Norsk PENs støttespillere:

- Den norske Forfatterforening
- Den norske Forleggerforening
- Dramatikerforbundet
- Fritt Ord
- Heinrich Böll Foundation
- Kritikerlaget
- Kulturdepartementets gaveforsterkningsordning
- Kulturrådet
- Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere
- Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening
- Norsk Forfattersentrum
- Norsk Journalistlag
- Norsk Oversetterforening
- Svenske konsulatet i Istanbul Tyrkia
- Utenriksdepartementet

Norsk PENs styre etter årsmøtet 6. mai 2020: Kjersti Løken Stavrum (leder), Kai Sibbern (nestleder), Gerd Johnsen, Arne Svingen, Kai Eide, Asieh Amini, Ingeborg Senneset, Øivind Hånes og Agnete Haaland. Varamedlemmer: Nazneen Khan-Østrem, Teresa Grøtan og Lars Gule.

Økonomi

Regnskapet for 2020 viser at Norsk PEN har en økonomi i positiv balanse. De totale driftsinntektene utgjorde i 2020 kr 7 740 814, mot kr 7 342 174 i 2019. Driftskostnadene viser kr 7 609 461, mot kr 7 286 040 i 2019. Årsresultatet i 2020 ble et overskudd på kr 137 345, til sammenlikning var overskuddet i 2019 på kr 69 013.

Driften av Norsk PEN ble i 2020 støttet med betydelige bidrag fra Den norske Forleggerforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Norsk Journalistlag, Den norske Forfatterforening, Norsk Oversetterforening, Dramatikerforbundet, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere og Kritikerlaget. Sammen med medlemskontingentene og prosjektkoordineringsbidrag fra UD-finansierte prosjekter dekker disse midlene faste driftskostnader.

Norsk PENs internasjonale arbeid ble i hovedsak finansiert av UD. I dette arbeidet inngår stillingen som nasjonal friby-koordinator, stipend til de norske fribyene, et stort arbeid i Tyrkia, videreføring av støtten til Afghansk PEN og driften av Forfatternes Hus i Kabul, samt støtte til PEN Internationals arbeid i Midtøsten og Afrika.

Norsk PEN mottok prosjektstøtte fra Fritt Ord og Kulturrådet. Norsk PEN mottok midler fra Kulturdepartementets gaveforsterkningsordning. Norsk PEN mottok prosjektstøtte fra Norsk PENs fond for ytringsfrihet.

Regnskap og revisjon

Regnskapet er blitt ført av Ann Christin Rossholt. Revisor er Kåre Uppstrøm, Baker Tilly Grimsrud & Co ANS.

Bank

Bankforbindelsen er Cultura Bank. Norsk PEN har en avtale om opprettelse av støttekonto i Cultura Bank.

Krisefond

Norsk PENs Krisefond for forfulgte forfattere ble etablert i 2015. Fondet har som formål å gi økonomisk bistand til ytrere innenfor PENs målgruppe, som er i umiddelbar fare grunnet forfølgelse, trusler eller trakassering, og som derfor har behov for øyeblikkelig hjelp. Fondet henter sin kapital fra medlemmers pengestøtte og donasjoner. Det er utbetalt kr 55 459 fra Krisefondet i 2020. Per 31. desember 2020 er saldo kr 70 747,99. I 2020 fikk forfattere og journalister fra Iran støtte fra Krisefondet.

Langsiktig finansiering – Norsk PENs fond for ytringsfrihet

31. januar 2019 ble Norsk PENs fond for ytringsfrihet etablert. Følgende 12 stiftere har sjenerøst investert én million kroner hver til fondet: Amedia, Aschehoug, AS Forlagsfinans, Cappelen Damm, Dagbladets Stiftelse, Erik Must AS, Ferd AS, Gyldendal, Jostein Gaarder, NHST Media Group, Polaris Media og Schibsted ASA/Stiftelsen Tinius.

I tillegg har tre støttespillere bidratt: Gunnar Sønstebys Minnefonds pris, Jan og Harald Møller og en anonym giver med til sammen kr 450 000. Samlet stiftelseskapital er således kr 12 450 000. Stiftelsens formål er å arbeide for ytringsfrihet, særlig gjennom å støtte Norsk PEN. Stiftelseskapitalen på 12 millioner er urørlig, men på lenger sikt, og forhåpentligvis innen noen år, kan fondsavkastning støtte arbeidet vårt for

ytringsfrihet. Det ble tatt ut kr 150 000,- i avkastning fra fondet i 2020. Midlene ble tildelt Norsk PENs arbeid for ytringsfrihet etter søknad.

Fondsstyret består av fem personer, tre fra Norsk PEN og to fra stifterne: William Nygaard (leder), Kjersti Løken Stavrum og Kai Sibbern, fra Norsk PENs styre, Are Stokstad (Amedia) og John Arne Markussen (Dagbladets Stiftelse) fra stifterne.

Resultatregnskap

Alle beløp i NOK	Note	2020	2019
DRIFTSINNTEKTER:			
Tilskudd Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening		150.000	150.000
Medlemskontingenter		361.370	378.450
Tilskudd Forleggerforeningen		250.000	250.000
Tilskudd Skribentorganisasjonene		105.000	75.000
Tilskudd Norsk Journalistlag		90.000	90.000
Tilskudd Kritikerlaget		10.000	10.000
Tilskudd Fritt Ord, prosjekt		400.000	370.000
Prosjektinntekter UD -midler		4.858.636	4.789.938
Tilskudd fra Kulturdepartementet - Gaveforsterkning		418.755	158.495
Tilskudd andre prosjekter	6	545.390	622.152
Annen driftsinntekt		551.662	448.139
Sum driftsinntekter		7.740.814	7.342.174
DRIFTSKOSTNADER:			
Kontingenter		87.088	148.928
Lønnskostnad	2	1.267.017	796.767
Administrasjonskostnader	2	517.392	483.443
Prosjektkostnader UD-midler		4.861.837	5.256.835
Prosjektkostnader andre prosjekter		876.127	600.067
Sum driftskostnader		7.609.461	7.286.040
		131.353	56.134
Driftsresultat			
FINANSINNTEKTER OG-KOSTNADER:			
Annen renteinntekt		0	12.870
Annen finansinntekt		5.992	9
Resultat av finansposter		5.992	12.879
		137.345	69.013
ÅRSRESULTAT			
OVERFØRINGER:			
Avsatt til annen egenkapital		137.345	69.013

Balanse per 31. desember

Alle beløp i NOK

EIENDELER	Note	2020	2019
OMLØPSMIDLER:			
Fordringer			
Medlemsfordringer	5	17.746	47.280
Andre kortsiktige fordringer		27.299	35.462
Sum fordringer		45.045	82.742
Bankinnskudd			
	3	1.805.169	2.201.138
Sum omløpsmidler		1.850.214	2.283.880
SUM EIENDELER		1.850.214	2.283.880
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL:			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		620.599	483.255
Sum egenkapital		620.599	483.255
GJELD:			
Langsiktig gjeld			
Andre avsetninger for forpliktelser		73.745	112.237
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		18.797	17.800
Skyldig offentlige avgifter	4	125.805	132.374
Annen kortsiktig gjeld	4	1.011.268	1.538.214
Sum kortsiktig gjeld		1.155.869	1.688.388
Sum gjeld		1.229.614	1.800.625
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		1.850.214	2.283.880

Noter til årsregnskapet for 2020

Alle beløp i NOK

1. REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Regnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper som historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift, kongruens og forsiktighet. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt inntektsføres når den er opptjent. Utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt inntektsføres. Årsregnskapet er avlagt etter samme prinsipper som i foregående år.

2. YTELSER TIL ANSATTE OG TILLITSVALGTE

Det har i gjennomsnitt vært ansatt 3 årsverk i regnskapsåret. Det har ikke vært utbetalt godtgjørelse til styret i 2020.

	2020	2019
Lønnskostnader		
Lønninger	1.828.819	1.503.985
Arbeidsgiveravgift	278.829	250.779
Pensjonskostnader	220.429	204.443
Overført til prosjektrengskap	-1.061.060	-1.162.440
Totale lønnskostnader	1.267.017	796.767
Ytelser til ledende personer i 2020		
		Generalsekretær
Lønninger		664.087
Annen godtgjørelse		4.392
Pensjon		101.888
Sum		770.367

Godtgjørelse til revisor

Total kostnadsført godtgjørelse til revisor fordeles som følger:

Lovpålagt revisjon	48.875
Andre revisjonsrelaterte tjenester	52.500
Andre tjenester utenfor revisjonen	0
Sum	101.375

	2020	2019
3. BUNDNE MIDLER BANKINNSKUDD		
Bankinnskudd for skattetrekk		78.010
UD-midler og andre prosjektmidler		743.942
Andre bundne midler		328.488
Sum øremerkede midler		1.150.440

4. AVSETNING ØREMERKEDE MIDLER

Ubenyttet tilskudd prosjektmidler		710.200
Skyldig forskuddstrekk		78.010
Annen avsetning		73.745
Sum avsetning øremerkede midler		861.956
Annen kortsiktig gjeld		367.659
Sum gjeld		1.229.614

5. MEDLEMSFORDRINGER

Fordringer er vurdert til laveste av pålydende og virkelig verdi. Det er foretatt en avsetning til mulig tap på medlemsfordringer på kr 31.750 pr. 31. desember 2020.

6. TILSKUDD ANDRE PROSJEKTER

Tilskudd til andre prosjekter består av støtte fra følgende bidragsytere:

Fritt Ord	75.000
Norsk Kulturråd	94.400
Intern overføring	25.100
Det Svenske Konsulatet i Istanbul	185.536
Heinrich Böll Foundation	64.363
Endring ubrukte midler	100.991
Sum tilskudd andre prosjekter	545.390

PENs Charter

PENs arbeid hviler på fire prinsipper, som i stor grad har stått siden opprettelsen av PEN i 1921:

1. Litteratur kjenner ingen grenser og må kunne spres fritt mellom mennesker, uavhengig av politisk eller internasjonal uro.
2. Under alle forhold, og spesielt i krigstid, må kunstverk, menneskehetens åndsverk i vid forstand, ikke utsettes for nasjonalt eller politisk press.
3. PENs medlemmer skal til enhver tid bruke den innflytelse de måtte ha til å fremme forståelse og gjensidig respekt mellom nasjoner og folkegrupper. De forplikter seg til å gjøre sitt ytterste for å bekjempe alt hat og fremme idealet om fred og likeverd for alle mennesker.
4. PEN forsvarer prinsippet om at tanker skal flyte uhindret innen hver enkelt nasjon og mellom nasjonene, og medlemmene forplikter seg til å kjempe mot enhver form for undertrykkelse av ytringsfrihet i eget land og – så sant det er mulig – også i global sammenheng. PEN bekjenner seg til en fri presse og protesterer mot vilkårlig sensur i fredstid. PEN mener at verdens nødvendige utvikling i retning av en bedre organisert politisk og økonomisk orden forutsetter muligheten for uhindret kritikk av regjeringer, administrasjoner og institusjoner. Og siden frihet innebærer selvbeherskelse, pålegger medlemmene seg å være vaksomme overfor den frie presses iboende farer, som å komme med løgnaktige påstander eller bevisste usannheter og forvrengte fakta for politiske og personlige siktemål.

